

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

**Zjištění sportovního vyžití žáků 6.-9. tříd základních
škol ve městě Havlíčkův Brod
(bakalářská práce)**

Autor práce: Božena Čapková

Vedoucí práce: Mgr. Petr Požárek

České Budějovice, 2015

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

UNIVERSITY OF SOUTH BOHEMIA

PEDAGOGICAL FACULTY

DEPARTMENT OF SPORTS STUDIES

**Sport activities ascertaining by 6th – 9th grade pupils
of elementary school in Havlíčkův Brod
(graduation theses)**

Author: Božena Čapková

Supervisor: Mgr. Petr Požárek

České Budějovice, 2015

Bibliografická identifikace

Název bakalářské práce: Zjištění sportovního vyžití žáků 6.-9. tříd základních škol ve městě Havlíčkův Brod

Jméno a příjmení autora: Božena Čapková

Studijní obor: Tělesná výchova a sport (jednooborové)

Pracoviště: Katedra tělesné výchovy a sportu PF JU

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Petr Požárek

Rok obhajoby bakalářské práce: 2015

Abstrakt:

Cílem této bakalářské práce je zjistit sportovní vyžití žáků 2. stupně základních škol v Havlíčkově Brodě ve školním roce 2014/2015, aby mohlo být doporučeno školám či jiným sportovním organizacím ve městě, jak sportování dětí více podpořit. Analytická část popisuje důležité mezníky v historii školství a tělesné výchovy, v syntetické části jsou již konkrétní informace jak o Havlíčkově Brodě, tak o sportovním vyžití. Nejvíce prostoru bude v práci věnováno místním základním školám, nabídce sportovních aktivit a zájmu dětí. Hlavním zdrojem je v analytické části odborná literatura, v části syntetické informace od zástupců škol, dětí a naše osobní zkušenosti. Klíčovou kapitolou syntetické části je dotazníkový průzkum provedený přímo s žáky 2. stupňů základních škol.

Klíčová slova:

děti, sport, tělesná výchova, volný čas, základní škola

Bibliographical identification

Title of the graduation thesis: Sport activities ascertaining by 6th–9th grade pupils of elementary school in Havlíčkův Brod

Author's first name and surname: Božena Čapková

Field of study: Physical Education and Sport (one-branch study)

Department: Department of Sports studies

Supervisor: Mgr. Petr Požárek

The year of presentation: 2015

Abstract:

The main goal of the thesis is to ascertain sport activities of secondary schools in Havlíčkův Brod in academic year 2014/2015, to recommend schools or other sport organisations in the town how to encourage children more into sports. The analytical part describes important milestones in the history of both school education and physical education. The practical part contains the concrete information about Havlíčkův Brod, as well as sport activities. Most of the concern is devoted to the local schools, sport activities offer and children's interest. The main source of the analytical part is special literature, the practical part results the information from school representatives, pupils and our personal experience. The key chapter of the practical part is the questionnaire survey carried out directly with the secondary school pupils.

Keywords:

children, sport, physical education, free time, elementary school

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

.....
Datum

.....
Božena Čapková

Poděkování

Děkuji všem zástupcům druhých stupňů základních škol v Havlíčkově Brodě, a to konkrétně panu Mgr. Vratislavu Libánskému, panu Mgr. Petru Čápovi, paní Mgr. Ivaně Šimánkové, paní Mgr. Evě Tetourové a paní Mgr. Mileně Popelové za poskytnutí informací o jejich základních školách, dále všem žákům 2. stupňů základních škol v Havlíčkově Brodě, kteří se zúčastnili dotazníkového průzkumu. Děkuji také vedoucímu mé bakalářské práce, panu Mgr. Petru Požárkovi za odborné vedení, poskytnutí literatury k danému tématu a jeho cenné rady.

Obsah

1 Úvod.....	9
2 Metodologie	10
2.1 Cíle a úkoly práce	10
2.2 Použité metody práce.....	10
2.3 Rozbor literatury	11
3 Analytická část práce	13
3.1 Historie základních škol.....	13
3.2 Historie tělesné výchovy v Čechách	14
3.3 Současnost základních škol	15
3.3.1 1. stupeň základních škol	17
3.3.2 2. stupeň základních škol	17
3.4 Současná tělesná výchova.....	18
3.4.1 Tělesná výchova a sport na 2. stupni základních škol	20
3.5 Volný čas žáků základních škol.....	22
3.6 Kroužky ve školách	24
3.7 Možnost sportovního vyžití žáků 2. stupně základních škol	25
4 Syntetická část práce.....	27
4.1 Havlíčkův Brod.....	27
4.2 Havlíčkův Brod a sportovní možnosti	28
4.3 Základní školy v Havlíčkově Brodě	31
4.3.1 Základní škola Štáflova	32
4.3.2 Základní škola V Sadech	33
4.3.3 Základní škola Wolkerova	34
4.3.4 Základní škola Nuselská	35
4.3.5 Základní škola Konečná.....	36
4.4 Sportovní kluby a organizace v Havlíčkově Brodě	38

4.5 Průzkum mezi žáky 2. stupňů	40
4.5.1 Dotazníkové šetření	41
4.5.2 Základní škola Štáflova	42
4.5.3 Základní škola V Sadech	45
4.5.4 Základní škola Wolkerova	48
4.5.5 Základní škola Nuselská	51
4.5.6 Základní škola Konečná.....	54
4.5.7 Zhodnocení všech žáků.....	56
4.5.8 Celkové zhodnocení průzkumu a doporučení.....	57
4.6 Návrh na zlepšení zapojení žáků 2. stupně do sportovních aktivit.....	59
5 Závěr	61
Referenční seznam literatury	62
Internetové zdroje	63
Seznam obrázků.....	64
Seznam grafů	65
Seznam příloh	66

1 Úvod

Téma této bakalářské práce jsem si zvolila proto, že mi záleží na sportovní aktivitě dětí. Osobně si myslím, že aktivní životní styl je jednou z nejdůležitějších součástí života. Především v nás již v dětském věku může vybudovat pocit zodpovědnosti, naučit se disciplíně, vybudovat sklony ke zdravému životnímu stylu a mnoho dalších důležitých návyků.

Chtěla jsem se zaměřit především na mé rodné město Havlíčkův Brod, kde jsme spolu s kamarádkou v roce 2012 založily sportovní klub BM Fitness. V klubu se specializujeme na sportovní a fitness aerobik jak na rekreační, tak závodní úrovni. Snažíme se vést děti k aktivnímu životnímu stylu a probouzet v nich už od raného dětství pozitivní vztah k pohybu. Vychováváme děti od 4 do 18 let, které klub navštěvují i několikrát týdně.

Abych mohla ještě více podpořit sport dětí a mladých lidí v našem městě, rozhodla jsem se zjistit současné možnosti a sportovní vyžití žáků 2. stupňů zdejších základních škol. Myslím, že dnes děti mají velké množství možností ke sportování nejen rekreačně, ale i na vyšší úrovni. Ne vždy o všech možnostech vědí, nebo je dostatečně nevyužívají, proto by výsledky této práce měly podpořit sport dětí v našem městě.

Domnívám se, že i řada základních škol nyní spoléhá na různé sportovní kluby, které se ve městě nachází, a tím pádem nabídka sportovních aktivit ze strany školy není taková, jaká by mohla být. Tato bakalářská práce by měla mé domněnky potvrdit nebo vyvrátit. Zároveň by nám měla poskytnout východiska, co školám pro zlepšení dané situace, pokud to bude potřeba, doporučit. Samozřejmě je každý školní rok jiný, ale nabídka sportovních aktivit je převážně stejná. My se zaměříme na školní rok 2014/2015, který právě probíhá, aby byly informace co nejaktuálnější.

V analytické části se zaměříme na orientaci v historii školství, tělesné výchově a volném čase. Z analytické části vychází část syntetická, která již konkrétně popisuje současnou situaci v Havlíčkově Brodě. Největší důraz je kladen na zdejší základní školy, co žákům nabízí či čemu se samotní žáci ve svém volném času věnují. Nejdůležitější částí práce bude zhodnocení současného stavu a doporučení vedoucí ke zlepšení.

2 Metodologie

2.1 Cíle a úkoly práce

Cílem práce je zjistit, jaké sportovní vyžití nabízí dětem na 2. stupních v Havlíčkově Brodě základní školy, případně jiné sportovní instituce.

Úkoly práce:

- Nastudovat a rozebrat odbornou literaturu
- Zjistit historii základních škol a tělesné výchovy
- Objasnit současnost základních škol a tělesné výchovy
- Zaměřit se na tělesnou výchovu a sport dětí na 2. stupni
- Popsat kroužky a další sportovní možnosti pro mládež
- Zmapovat základní školy v Havlíčkově Brodě
- Porovnat základní školy a jejich aktivity
- Pomocí dotazníkového průzkumu zjistit zájem volnočasových aktivit žáků
- Zpracovat závěrečné zhodnocení a doporučení

2.2 Použité metody práce

V této bakalářské práci byly využity následující metody.

Obsahová analýza - „Tato metoda umožňuje objektivní, systematický a kvantitativní popis písemných či ústních projevů a jejich rozborů. Cílem obsahové analýzy je zjistit zaměření obsahů textů nebo ústních projevů – pomocí kvantitativního vyjádření frekvence relevantních obsahových jednotek. V rámci výzkumu v tělesné kultuře lze obsahovou analýzu použít při zpracování jakýchkoliv písemných či ústních projevů.“ (Štumbauer, 1989, s. 61)

Hromadná dotazovací šetření – „Těmito metodami zjišťujeme v tělesné kultuře především vztahy, postoje, mínění a hodnotovou orientaci.“ (Štumbauer, 1989, s. 43) Hromadná dotazovací šetření mohou být buď ústní, nebo písemná. Písemnými jsou například dotazníky, které jsme zvolili pro tuto bakalářskou práci.

Dotazník - „Jedná se většinou o listinu s předem připravenými a formulovanými otázkami k danému problému, na které dotazovaný odpovídá.“ (Štumbauer, 1989, s. 44)
V této bakalářské práci jsme použili nestandardizovaný dotazník s vlastními otázkami, viz Příloha číslo 1: Dotazník.

2.3 Rozbor literatury

Pro zpracování tématu této bakalářské práce bylo důležité nashromáždit co nejvíce informací jednak k základnímu vzdělávání, tak k tělesné výchově a volnému času jako takovým, abychom se dokázali zorientovat v této oblasti. Zdroje, které jsme pro bakalářskou práci zvolili, nám pomohly nastínit důležité historické mezníky ve vývoji základního vzdělání a tělesné výchovy. Pro novější informace jsme využili i dostupné internetové zdroje.

K publikacím, které nám poskytly informace pro zpracování tohoto tématu, patří Walterová a kolektiv (2011) *Dva světy základní školy?*. Z knihy jsme využili informace týkající se všeobecného přehledu dějin vzdělávání, a také informace z výzkumu, který se zabýval přechodem na druhý stupeň základních škol očima žáků.

Mezi další autory, kteří se zabývali vzděláváním, patří Králíková, Nečesaný & Spěváček (1977) a jejich *Nástin vývoje všeobecného vzdělávání v českých zemích*. Kniha poskytla přehled a zorientování se v historii školního vzdělávání od počátků až po 70. léta 20. století.

Dalšími autory, jejichž publikaci jsme využili pro tuto bakalářskou práci, byli Kasper & Kasperová (2008) a jejich *Dějiny pedagogiky*. Z knihy pro nás byla důležitá řada historických dat, ale také informace o vyučovacích metodách, žácích a učitelích. Nechyběly zde ani citace ze školních řádů či zákonů.

Kromě základního vzdělávání se v práci věnujeme i dějinám sportu. Pro základní přehled jsme využili publikaci Grexa & Strachová (2011) *Dějiny sportu*, kde se autoři věnují dějinám sportu od pravěku až po současnost. Pro nás byly důležité informace týkající se sportu v Českých zemích, především i mimo školní vyučování.

Nejdůležitější z hlediska informací vhodných pro naši bakalářskou práci byla publikace Vilímové (2009) *Didaktika tělesné výchovy*, která nám poskytla klíčové informace týkající se tělesné výchovy přímo ve školách. Autorka se zde věnuje žákům,

učitelům tělesné výchovy, vývoji dětí a mládeže, zdatnosti ve školách, hodnocení a dalším oblastem v tělesné výchově.

Dále nám jako zdroj posloužila kniha od autorů Kössl, Štumbauer & Waic (2004) Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury, která popisuje důležité mezníky v tělesné kultuře napříč historií, detailněji i tělesné výchově a kultuře v českých zemích až do 90. let 20. století.

Sportování dětí se zabýval i Perič (2004) ve Sportovní přípravě dětí. Rozebíral zde význam sportovní přípravy, rozdíly mezi dětmi a dospělými, výstavbu samotného sportovního tréninku, osobu trenéra či například roli soutěžení při sportu. Vše také doplnil praktickými ukázkami.

Nejen dětem a sportu, ale i jejich volnému času se věnuje Hofbauer (2004) ve své knize Děti, mládež a volný čas. Pro naši bakalářskou práci jsme použili informace z kapitol zabývajících se volným časem obecně, co působí na volný čas dětí, a jaký mají děti i mládež k němu vztah. Na volný čas má totiž vliv rodina, škola, různá sdružení a mnoho dalšího.

Další publikací, která sloužila jako zdroj informací pro naši práci je kniha od Pávkové, Hájka, Hofbauera, Hrdličkové & Pavlíkové (2002) Pedagogika volného času. Autoři se zabývají rovněž volným časem dětí, a podrobněji i výchově mimo vyučování.

Důležitým zdrojem informací byla kniha Dovalila (2008) Lexikon sportovního tréninku, která nám poskytla výklad různých pojmů týkajících se sportovního tréninku i sportu jako takového.

Hájek, Hofbauer & Pávková (2008) a jejich kniha Pedagogické ovlivňování volného času poskytla zdroj informací k výchově ve volném čase, zařízení pro zájmové vzdělávání či informace k psychologii dětí.

3 Analytická část práce

3.1 Historie základních škol

Počátky základních škol jako institucí se datují až do doby osvícenství, tedy 18. století, kdy byla zavedena povinná školní docházka pro děti ve věku 6-12 let. Důležitým mezníkem v historii základního vzdělání byly konkrétně tereziánské reformy a rok 1774, kdy byl vydán Všeobecný školní řád (Walterová a kol., 2011).

Od té doby došlo ve všeobecném vzdělání dětí k velkému vývoji, který vyvrcholil téměř o sto let později, tedy v roce 1869, kdy byl v rakousko-uherské monarchii přijat tzv. říšský školský zákon, který stanovil pro všechny děti povinnost školní docházky v délce trvání 8 let (Králíková, Nečesaný & Spěváček, 1977).

Po vzniku Československa byl dalším významným rokem v dějinách základního vzdělání rok 1922 a tzv. malý školský zákon, kdy byla zavedena povinná osmiletá školní docházka i na Slovensku, snížil se počet studentů ve třídách, bylo zrovnoprávněno postavení učitelů a učitelek a celkově byly provedeny významné kroky k dalšímu vývoji základního školství (Kasperová & Kasper, 2008).

Důležitý vývoj zaznamenalo školství v Československu díky zákonu z roku 1948, jenž prodloužil základní povinnou docházku na 9 let, tedy do 15 let věku dětí. To však nevydrželo dlouho a změna související se zkrácením školní docházky nastala již v roce 1953, kdy Zákon o školské soustavě a vzdělávání učitelů (školský zákon) zrušil původní zákon a stanovil, že základní vzdělání je pro děti povinné a bez poplatku, a povinnost navštěvovat školu trvá osm let, vždy po završení šesti let věku dětí (Králíková, Nečesaný & Spěváček, 1977).

Zkrácení na osmiletou školní docházku se však neosvědčilo a již v 60. letech byla devítiletá školní docházka obnovena. Zákon z roku 1960 stanovoval i to, jaké byly možnosti, pokud někde nebylo možné zřídit všech devět ročníků základní školy. Zřídila se zde škola pouze s nižšími ročníky, a poté žáci pokračovali na devítileté škole, která se v daném obvodu nacházela. Již v této době se na školách začínaly objevovat nejen školní družiny (pro žáky 1.-5. tříd), ale i školní kluby (pro žáky 6.-9. tříd), kde se o žáky starali v době mimo vyučování a o prázdninách.

Další významnější změny nastaly v 80. letech 20. století, kdy měly školy s rokem 1984 opět osm ročníků a byly rozděleny na dva stupně (první pro 1.-4. třídu, druhý pro 5.-8. třídu). Na prvním stupni se žáci učili základním vědomostem a dovednostem, na stupni druhém už byla hlouběji rozvíjena jejich výchova a vzdělání. Celkově však povinná školní docházka trvala deset let, navazovaly tedy další dva roky na škole střední (Walterová a kol., 2011).

V této době probíhal školní rok i trochu jinak než jak známe dnes, především ve své délce. Školní rok vždy začínal 1. září a končil až 31. srpna následujícího roku. Byl rozdělen na dobu školního vyučování a dobu školních prázdnin, a učilo se dle učebních osnov.

V roce 1990 byl původní zákon z roku 1984 novelizován. Základní funkce základních škol však zůstaly stejné – poskytovat základní vzdělání, opět po dobu 9 let, a povinná školní docházka nadále začínala po dovršení 6 let věku dítěte.

Od řady reforem, zákonů, předpisů a nařízení se postupně legislativa vyvinula až k současnému školskému zákonu, na jehož základě fungují školy dnes.

3.2 Historie tělesné výchovy v Čechách

Tělesná výchova začala být považována za důležitý prvek ve všestranném vývoji člověka již v 17. století, např. v díle Jana Ámose Komenského *Informatorium školy mateřské*. Další významnější pojetí tělesné výchovy jako významného prvku byl koncem 18. století, přestože šlo do poloviny 19. století především o výsadu šlechty a zámožnějšího měšťanstva.

Zásadní vliv na rozvoj české školní tělesné výchovy mělo v roce 1862 založení Sokola (v té době ještě Tělocvičné jednoty Pražské), včetně samotných osobností Miroslava Tyrše a Jindřicha Fügnera. V té době vznikala i řada jiných spolků, Sokol však patřil mezi ty klíčové, protože v něm lidé spatřovali nejen prostředek pro rozvoj tělesné výchovy, ale především možnost, jak bojovat za svá práva. Vznikl totiž v době národního obrození (Grexa & Strachová, 2011).

Díky Sokolu se podařilo tělesnou výchovu zavést i do osnov jako povinný předmět obecných škol (dnešních základních škol). Dříve se zavedení tělesné výchovy potýkalo s odporem jak veřejnosti, tak církve. Zavedena byla tedy až v roce 1869, dle říšského zákona o školách obecných. Nepovinným předmětem byla na reálkách

a gymnáziích (dnešní střední školy). Výuka byla stanovena na 2 vyučovací hodiny týdně, a cílem výuky v této době byl především rozvoj síly, obratnosti, jistoty a sebedůvěry (Vilímová, 2009).

V roce 1883 byly provedeny na základě tzv. školské novely pro některé žáky různé úlevy, např. tělesná výchova dívek byla prohlášena za nepovinnou. Zavedení tělesné výchovy do škol se však potýkalo i s problémy – nedostatek kvalifikovaných učitelů či materiálně technická podpora. Často byli proti tělesné výchově i lékaři či někteří učitelé, s ohledem na podvýživu některých dětí, vady páteře nebo jiné zdravotní komplikace. Začalo se tedy pracovat na osnovách, které měly tuto situaci zlepšit (Kössl, Štumbauer & Waic, 2004).

Další významným mezníkem v historii tělesné výchovy byl vznik samostatné Československé republiky, kdy bylo v roce 1918 zřízeno Ministerstvo školství a národní osvěty. V roce 1919 byla na základní školy zavedena povinná tělesná výchova v počtu 2 hodin týdně. Tělesná výchova pro dívky našla plnou rovnoprávnost až po 2. světové válce. V roce 1948 byla tělesná výchova zavedena jako povinný předmět pro všechny typy škol. Od 6. třídy se však tělesná výchova dělila na chlapeckou a dívčí, stejně jako je tomu dnes (Vilímová, 2009).

Tělesná výchova se pak vlivem doby postupně vyvíjela. Zásadní změny ve školní tělesné výchově však nastávají až po roce 1989. Změny se týkají nejen obsahu vyučování, nároků na učitele, ale i žáky. Rozsah tělesné výchovy na základních školách zůstával stejný, 2-3 hodiny týdně. Navíc začaly vznikat různé školní sportovní kluby.

3.3 Současnost základních škol

Dle školského zákona určují vzdělání v České republice: mateřské školy, základní školy, střední školy (gymnázia, střední odborné školy a střední odborná učiliště), konzervatoře, vyšší odborné školy, základní umělecké školy a jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky.

V této práci jsme se zaměřili na základní vzdělání, kde je školní docházka jako u jediné vzdělávací instituce povinná. U ostatních stupňů vzdělání záleží na dalších faktorech. Děti nastupují do základních škol po dovršení věku šesti let (záleží však i na měsíci, kdy se narodili). Před nástupem musí absolvovat na dané škole zápis, na jehož základě budou přijati nebo jim bude nástup do první třídy odložen. Ve výjimečných

případech mohou děti nastoupit i před dovršením šesti let, to však za splnění jistých podmínek a předpokladů.

Dle Statistické ročenky školství je v České republice v roce 2014/2015 celkem 4 106 základních škol s celkem 854 137 žáky. Pokud rozdělíme počty žáků dle jednotlivých stupňů, více žáků je na 1. stupni, tedy 529 604, na 2. stupni to je v tomto školním roce 324 533. (<http://toiler.uiv.cz>)

Základní školy jsou tedy základním prvkem vzdělání dětí. Přestože zákony umožňují i individuální vzdělávání, stále je hlavní formou základního vzdělání základní škola a učení se spolu s dalšími dětmi stejného věku přímo ve škole. Výukou ve škole však povinnosti žáků nekončí, je nutná i další příprava žáků doma. Domácí příprava či samotné učení ve volném čase však již záleží na samotných žácích, případně na jejich rodičích. Je důležité, aby rodina děti motivovala k tomu, aby se připravovaly průběžně, pomohla jim s učením, popřípadě jim zajistila doučování. Důležitý je však i pouhý zájem rodičů o studium svých dětí. Nemusí jít pouze o pochvaly či pokárání. Děti tráví vzděláváním většinu svého času, a aby si k němu vytvořily vztah, a nebraly jej jako nutné zlo, je důležité, aby se rodiče zajímali a podporovali je.

Cílem základního vzdělávání je dle školského zákona vedení k tomu: „aby si žáci osvojili potřebné strategie učení a na jejich základě byli motivováni k celoživotnímu učení, aby se učili tvořivě myslet a řešit přiměřené problémy, účinně komunikovat a spolupracovat, chránit své fyzické i duševní zdraví, vytvořené hodnoty a životní prostředí, být ohleduplní a tolerantní k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám, poznávat své schopnosti a reálné možnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o své další životní dráze a svém profesním uplatnění.“ (www.msmt.cz)

Základní vzdělání postupně také v dětech utváří pocit zodpovědnosti. Už jen tím, že musí denně docházet do školy či jiného školského zařízení. Dodržovat nejruznější předpisy škol, připravovat se na výuku, plnit úkoly a zadání práce učitelů. Pravidelnosti se učí také tím, kdy školní rok začíná, a jak je členěn. Jednotlivé školní roky trvají vždy od 1. září do 30. června následujícího roku, respektive pohyblivě kolem těchto dat. Školní rok je rozdělen na dvě pololetí, každé je zakončeno vysvědčením. Během školního roku mají žáci také řadu volna v podobě prázdnin – letních, podzimních, vánočních, pololetních, jarních a jiných. Některé prázdniny jsou pro všechny děti společné, některé podle kraje, v jakém se školy nachází (například jarní prázdniny).

Ředitelé také někdy vyhláší tzv. ředitelské volno, to však mají žáci spíš výjimečně, a každá škola jindy.

3.3.1 1. stupeň základních škol

Základní školy navštěvují v České republice děti 9 let. Celková doba vzdělání je rozdělena na dva stupně. 1. stupeň je pro žáky 1.-5. tříd, a obvykle se na něm vyučují základní vyučovací předměty (český jazyk, matematika, cizí jazyk, člověk a jeho svět, hudební výchova, výtvarná výchova, tělesná výchova) doplněné o další předměty. U prvních tříd se začíná psaním, čtením, znalostí číslic či počítáním. Postupně s postupem do dalších tříd se nároky na žáky zvyšují a i vyučovací předměty přibývají. 2. stupeň navazuje na stupeň první, a je pro žáky 6.-9. tříd.

Počty žáků v jednotlivých třídách závisí již od 1. třídy na velikosti škol či místě, kde se daná škola nachází. Může tedy jít pouze o jednu nebo dvě třídy pro daný ročník, někde samozřejmě i o více tříd. V České republice je také řada škol, především na vesnicích, kde je pouze první stupeň. Jedná se celkem o 4 085 škol s prvním stupněm. (<http://toiler.uiv.cz>)

Obvyklé rozlišení paralelních tříd je velkými písmeny A, B, C, případně dalšími písmeny přesně tak, jak jdou písmena za sebou v abecedě. Vždy se však začíná od písmene A. Počet žáků v daných třídách je dán velikostí školy. Počty žáků se však mohou během studia měnit (např. stěhováním dětí, přestupem žáků či sloučením tříd v souvislosti s odchodem některých žáků na víceletá gymnázia).

3.3.2 2. stupeň základních škol

Na prvním stupni mají děti omezený počet vyučovacích předmětů i hodin, protože se teprve všemu začínají učit a nedokážou se tak dlouho soustředit. Zatěžování žáků se děje postupně, kdy s přechodem na 2. stupeň přibývají další vyučovací předměty, musí se učit i náročnější látku a výuka trvá déle. Najednou tedy mají předmětů více, také více odbornějších – například chemii, fyziku, dějepis a jiné.

Přechod na 2. stupeň je obvykle pro žáky zásadní krok - jednak v jejich vzdělávání, tak samotném životě. Tento přechod s sebou také nemusí přinést jen pozitivní pocity a reakce ze strany dětí, může přinést i určité obavy. Dle Walterové

a kolektivu (2011), kteří se zabývali obavami žáků 5. tříd při přechodu na 2. stupeň, často „pátáci“ vyjadřovali obavy související se zvýšením nároků na ně samé – ze zhoršení prospěchu, delšího času výuky, přísnějšího známkování nebo velkého množství domácích úkolů. Další obavy dětí v tomto období mohou souviset také s novými učiteli nebo novými předměty, na které si musí zvyknout.

S přechodem na 2. stupeň základních škol souvisí i změny složení žáků v jednotlivých třídách. Často se stává, že někteří kamarádi a spolužáci odejdou například na víceleté gymnázium. Zbylé třídy se musí následně rozdělit či sloučit. V této souvislosti může dojít k dalším změnám, které na děti působí, především sociálním, v souvislosti s rozdělením kamarádů do jiných tříd. Není to však jen o kamarádství, v tomto věku začíná u žáků období puberty či období prvních lásek a jiných situací, jež je ovlivňují. Na děti v tomto věku často působí i chování učitelů či nároky rodičů, kdy je na 1. stupni berou hlavně jako děti, ale na stupni druhém už s nimi postupně začínají jednat jak s dospělými.

I když se to pravděpodobně nezdá, přechod na 2. stupeň i samotné studium přináší žákům řadu změn, které by se rozhodně neměly podceňovat a jak ve škole, tak doma či ve volném čase by se jim měla věnovat dostatečná pozornost.

3.4 Současná tělesná výchova

Za tělesnou výchovu považujeme v dnešní době primárně sportovní činnost, kterou absolvují žáci ve školách několikrát týdně, a která má vliv na jejich výchovu a vzdělání. Pomáhá nejen k pravidelnému pohybu dětí, ale je důležitá i pro upevnění jejich zdraví a dalších návyků.

Tělesná výchova jako předmět má určité cíle. Jedním z nich je zdatnost, se kterou souvisí i samotné kombinování tělesné zátěže s odpočinkem. Tělesná výchova trvá stejně jako každý jiný vyučovací předmět 45 minut. Týdně by měli žáci absolvovat minimálně 2 vyučovací hodiny, záleží na typu či zázemí školy. Cílem každé vyučovací hodiny je plnit hlavní cíle tělesné výchovy jako celku. Dle Vilímové (2009) patří mezi hlavní cíle:

- **Formální** – zahájení a ukončení vyučovací hodiny, zajištění bezpečného průběhu a další povinnosti

- **Výchovné** – vedení dětí k zájmu o sport, dodržování pravidel, pozitivní ovlivňování vývoje jejich vlastní osobnosti, rozvíjení jejich návyků a postojů
- **Kontrolní** – zjišťování psychického a tělesného stavu dětí, kontrola zadaných úkolů
- **Vzdělávací** – úroveň pohybových schopností a dovedností by měla být odpovídající jejich věku
- **Zdravotní** – otužování, upevňování a ochrana zdraví, podpora správné životosprávy
- **Psychologický** – motivování a odreagování dětí od jejich běžné činnosti
- **Přípravný** – připravení žáků na možnou zátěž

Průběh a organizaci samotné hodiny určuje učitel, který musí mít dostatečné pedagogické vzdělání. Vyučovací hodina tělesné výchovy má několik částí. Na začátku hodiny je často proveden nástup, pozdrav či rozvíčka. Přeci jen se děti musí v rámci rozvíčky přesunout z běžného školního prostředí do pohybové aktivity, aby se předešlo úrazům. Tato část většinou trvá jen pár úvodních minut. V další části většinou vyučující vysvětlí a seznámí žáky s tím, co se bude danou hodinu dělat. Pokud se jedná o novou věc, součástí je i praktická ukázka, která má předejít případným chybám při provádění cviku či zraněním. Při tělesné výchově je také věnována větší pozornost zdraví dětí, protože často provádějí různé cviky a techniky, při kterých se mohou při nepozornosti na rozdíl od jiných vyučovacích předmětů, při kterých pouze sedí v lavicích, snadno poranit.

Dle Standardu základního vzdělávání (www.msmt.cz), si během hodin tělesné výchovy žáci osvojí například:

- „Sportovní terminologii
- Povel a signály
- Poznatky o pohybových činnostech a jejich využití
- Rozvoj kondičních a koordinačních složek pohybu a celkové tělesné zdatnosti
- Vyrovnávání jednostranné zátěže
- Korekci svalové nerovnováhy
- Měření základních tělesných a fyziologických parametrů
- Měření a zápis výkonů, jejich využití pro další zaměření rozvoje pohybových činností

- Zásady hygieny a bezpečnosti při různých pohybových činnostech a v různém prostředí
- Záchranu a pomoc
- První pomoc
- Pravidla pohybových her a sportů
- Organizaci pohybových činností a soutěží
- Rozhodování, přípravu a úklid náradí, náčiní a sportovišť
- Základní péči o výstroj a výzbroj
- Jednání v duchu fair play“

3.4.1 Tělesná výchova a sport na 2. stupni základních škol

Sport je nedílnou součástí výuky dětí. Výuka dětí se dělí dle Vilímové (2009) na mladší, střední a starší školní věk. Pro 2. stupeň základních škol se jedná o střední věk (věk v rozmezí 10-15 let). Jedná se o dobu, kdy dochází u dětí k řadě změn. Děvčata například obvykle dospívají rychleji než chlapci. Rozdíly jsou patrné především ve výšce. Se změnami jejich vlastního těla souvisí i výkyvy ve sportovních výkonech. Změny psychiky naopak ovlivňující chování a celkově různé emoce dětí v období pubescence, tedy v tomto věkovém období. S tělesnými změnami souvisí i fakt, že na prvním stupni mají děti tělesnou výchovu společnou (výkony jednotlivých dětí jsou podobné), kdežto na stupni druhém již mají tělesnou výchovu zvlášť chlapci a zvlášť děvčata, právě z důvodu těchto probíhajících změn.

Při sportovních aktivitách dětí se tedy musí brát ohled na jejich psychický i fyzický stav. Především v době dospívání hraje hlavní roli při sportu dětí jejich růst (nejen výškový, ale i váhový), psychický a sociální vývoj (díky dospívání mohou různé situace a pokyny vnímat jinak než dříve), zvyšuje se i jejich výkonnost a mnoho dalšího (Perič, 2004).

Výsledky různých výzkumů věnujících se dětem tohoto věku dokumentují, že u sportujících dětí nacházíme méně studijních problémů a menší procento výskytu společensky nežádoucího chování (delikvence). Proto je podpora sportu u dětí důležitá. Především v době, kdy už vše kolem sebe více vnímají.

Kromě samotné tělesné výchovy na základních školách se mohou děti věnovat mnoha dalším sportovním aktivitám ve svém volném čase, ať už při škole či mimo ni.

Samozřejmě mají s přibývajícím věkem větší možnosti, kterému sportu se mohou věnovat, ale zároveň se v období puberty také často stává, že děti o sport ztratí zájem. Záleží tedy na různých faktorech, a také podpoře ze strany rodiny.

Často se tedy setkáváme i s tím, že nás ke sportu dovedl někdo z rodiny, z přátel či se nám daný sport zalíbil v televizi, na internetu nebo jsme si jednoduše řekli, že něco chceme dělat, a až pak zjišťovali možnosti. Někdy nás třeba sport oslovil přímo během tělesné výchovy ve škole. Možností je v dnešní době velké množství a záleží opravdu jen na zájmu.

Již na základních školách se setkáváme s vlivem samotné výchovy jako takové. Dle Hofbauera (2004) jde přesněji o výchovu:

- **Formální** – aktivity uskutečňované ve školách či jiných odborných zařízeních

Do formální výchovy patří vzdělávání ve školách, které je zakončeno dokladem o absolvování. Jedná se o výchovu od škol základních, přes střední, vyšší, vysoké atd. Tělesná výchova je zde jako jeden z předmětů součástí povinné školní docházky.

- **Informální** – nenásilné působení každodenního života

Na osobnost každého z nás má největší vliv rodina a prostředí, ve kterém žijeme. Informální výchovu tedy zahrnuje nenásilné působení okolního prostředí během našeho života.

- **Neformální** – činnost založená na dobrovolnosti (zájmové kroužky či sportovní družstva)

Tento typ výchovy je především dobrovolný, konaný ve volném čase. Na volný čas dětí působí na školách např. školní družiny či školní kluby. Mylně se někteří domnívají, že školní družiny jsou určeny jen pro děti, které si rodiče nemohou vyzvednout po vyučování. Jsou to i důležité výchovné spolky.

Školní družiny jsou školská zařízení, která poskytují zájmové vzdělávání žákům z jedné nebo několika základních škol podle vlastního vzdělávacího programu, který jim umožňuje výrazně se profilovat podle zájmů a potřeb žáků. Školní družina slouží výchově, vzdělávání, rekreační, sportovní a zájmové činnosti žáků v době mimo vyučování. (www.msmt.cz)

Dnes však při základních školách nepůsobí pouze školní družiny, ale i školní kluby či jiná zájmová sdružení. Rozdíl mezi nimi je především ve věku dětí, kdy školní družiny navštěvují děti převážně na 1. stupni, školní kluby žáci starší, tedy ze stupně druhého.

3.5 Volný čas žáků základních škol

Volný čas je doba, ve které se věnujeme činnosti, která nás uspokojuje a přináší nám potěšení. Není to tedy doba, kterou trávíme ve škole či práci. Náplň volného času si vybíráme dobrovolně, a náš zájem se během let může měnit. Do volného času dětí patří odpočinek, zábava, rekreace, zájmová činnost, dobrovolné vzdělávání a další aktivity. Naopak sem nepatří vyučování a příprava na něj, uspokojování základních biologických potřeb a domácí povinnosti (Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková & Pavlíková, 2002).

Volný čas není jen plynutí času v našem volnu, ale má i různé funkce. Hofbauer (2004) uvádí jako hlavní funkce volného času:

- **Odpočinek** – především důležitá součást regenerace dětí
- **Zábavu** – děti si psychicky odpočinou od školních úkolů a povinností
- **Rozvoj osobnosti** – nejen ve škole, ale i ve volném čase děti ovlivňuje prostředí, ve kterém se pohybují

Vzhledem k tomu, že jsou děti na základních školách ve vývinu, velmi záleží i na jejich denním režimu (životosprávě). Konkrétně tedy na rozdělení času mezi dobu, kterou se věnují studiu (doba strávená ve škole, ale i čas věnovaný přípravě do školy), trénink či provádění nějaké pravidelné sportovní aktivity, odpočinek po těchto aktivitách, jídlo, volný čas a spánek (Dovalil, 2008).

Do volného času žáků základních škol nepatří jen doba mimo školu, ale i čas trávený během přestávek, kdy dochází u dětí k regeneraci mezi jednotlivými vyučovacími hodinami. Ve volném čase mimo školu se pak dnešní děti mohou věnovat široké škále nejrůznějších aktivit. Někteří preferují pouze trávení času s rodinou, někteří navštěvují různé kroužky či sportovní kluby, ať už pravidelně nebo jen občas. Často také tráví volný čas s kamarády, někde na volně dostupném sportovním hřišti či jinak. Možností je v současné době hodně, proto si každý může zvolit dle vlastního zájmu.

Dle Hájka, Hofbauera & Pávkové (2008) považujeme za pravidelnou zájmovou činnost působení či provádění různých volnočasových aktivit v:

- **Kroužcích** – menší zájmové útvary nejrůznějšího charakteru
- **Souborech** – většinou větší než kroužky a jejich činnost směřuje k veřejnému vystupování
- **Klubech** – zájmová skupina, kterou spojuje společný zájem, ale nemusí se scházet pravidelně (např. filmový klub)
- **Oddílech** – použití tohoto termínu se používá už jen zřídka pro tělovýchovné či turistické skupiny
- **Kurzech** – skupina především vzdělávacího charakteru s omezenou dobou trvání (např. jazykové kurzy)

Každý si také pod trávením volného času představí něco jiného. Pro někoho jsou to zmiňované kroužky, pro někoho jen procházky v přírodě, jízda na kole či jiné aktivity, které se neváží na počet osob nebo místo, kde jsou vykonávány. Volný čas může každý z nás trávit opravdu tak, jak chce, a jak mu to finanční možnosti dovolí. Právě volný čas a jeho trávení může děti ovlivnit v jejich dalším životě. Může to v nich utvářet určité hodnoty, pracovitost, odhodlání, ale i zodpovědnost či další vlastnosti, které pro ně budou v dalším životě důležité.

Při trávení volného času sportem se dle Periče (2004) utváří základní pohybové schopnosti:

- Vytrvalost
- Síla
- Rychlost
- Koordinace
- Kloubní pohyblivost

Tyto schopnosti pak děti ovlivňují v jejich životě natolik, že je důležité, aby se rozvíjeli správně a pod odborným dohledem (vyučujícím, trenérem či kýmkoli, kdo má k tomu patřičné vzdělání). Ještě jsme však nezmínili, že na volnočasové aktivity má dnes velký vliv současná doba a rozvoj moderních technologií. Konkrétně působení televizí, mobilních telefonů či počítačů. Stává se totiž dost často, že přestože děti mají dnes velké možnosti ve výběru, jak trávit svůj volný čas, přesto volí právě počítač a na sport jako takový jim už čas nezbývá.

3.6 Kroužky ve školách

Kroužky neboli volnočasové aktivity prováděné při škole za dozoru vyučujícího či jiné dospělé osoby mající k tomu oprávnění či vzdělání, jsou na školách různého druhu. Většinou se jedná se o dobrovolné aktivity, které bývají podle nákladů na svůj provoz buď zdarma, nebo zpoplatněny. Na každé škole jich bývá široký výběr, ale až podle počtu žáků, kteří se na daný kroužek přihlásí, bude buď otevřen, nebo ne. Každý žák si tedy ve svém volném čase může zvolit, zda kroužek bude či nebude navštěvovat. Rozsah těchto kroužků (kolik hodin týdně) a ceny se liší dle možností škol.

V současné době bychom mohli rozdělit kroužky na školách například podle zaměření. Mezi základní, co obvykle školy nabízí, patří:

- **Jazykové** – angličtina, němčina a další jazyky
- **Vzdělávací** – počítače
- **Umělecké** – divadelní kroužek, zpěv, hra na hudební nástroje, výtvarná výchova či keramika
- **Sportovní** – různé sportovní aktivity

Většina současných základních škol nabízí širokou nabídku mimoškolních aktivit, tedy kroužků, spíše vzdělávacího a uměleckého charakteru. Se sportovními kroužky je to už o poznání horší. Školy většinou spoléhají na to, že existují sportovně zaměřené školy, nebo že děti využívají soukromých institucí, kde se děti sportu věnují i několikrát týdně.

Není ani výjimkou, že se na kroužcích potkávají děti různého věku, což vzhledem k větším rozdílům mezi jednotlivými dětmi nemusí u sportovních kroužků všem vyhovovat. Právě na 2. stupních jsou totiž rozdíly napříč dvěma či třemi ročníky nejvýraznější. To, že kroužky bývají obvykle pro více ročníků, aby byl zajištěn dostatečný počet účastníků, může bohužel i některé žáky odradit.

3.7 Možnost sportovního vyžití žáků 2. stupně základních škol

Přestože základní umělecká škola bývá obvykle jedna ve městě (samozřejmě záleží na velikosti města), sportovních klubů a jiných sportovních zařízení, které mohou žáci navštěvovat, je celá řada. Většinou jsou rozděleny podle toho, jaký druh sportu nabízejí, a jestli se děti chtějí danému sportu věnovat profesionálně či tzv. rekreačně.

Také existuje několik faktorů, které ovlivňují, jakým způsobem budou děti svůj volný čas trávit. Jedním z hlavních aspektů jsou peníze, respektive rodinný rozpočet. Podle finančních možností pak děti tráví volný čas různě. Pokud si nemohou dovolit placené aktivity, kterých je v dnešní době téměř neomezené množství, tráví volný čas pouze s rodinou, přáteli či navštěvují nějaké bezplatné kroužky ve škole. Pokud si rodina může dovolit za kroužky či sport zaplatit (neplatí se pouze příspěvky, ale i potřebná sportovní výbava, cestování za sportem a další), navštěvují specializované kroužky ve škole (kdy finanční částka jde především na materiál potřebný k výuce) či sportovní kluby či oddíly, které se pak sportu věnují úplně na jiné úrovni. Není také výjimkou, že se sportovním aktivitám věnují děti s celou rodinou. Ať už se jedná o rodinné výlety na kole, návštěvy plaveckých bazénů či turistiku. Velmi často se také stává, že pokud se některý z rodičů věnuje nějakému sportu více, snaží se, aby se i jeho potomci tomuto sportu věnovali, i když o něj až takový zájem nejeví. To se však často zjistí až časem.

Pokud se děti věnují sportu pod odborným dohledem, například navštěvují nějaký sportovní klub, většina z těchto klubů v docházce také vyžaduje větší disciplínu, než když se děti sejdou občas s kamarády na hřišti. Především u vrcholových sportů jsou disciplína a pravidelné tréninky nutností, především i díky důležité regeneraci, na kterou trenéři také dbají. Podle toho, jak často jsou tréninky, později i zápasy, závody apod., tak děti věnují sportu i většinu svého volného času. Nevěnují se mu však pouze děti, ale sportem pak často žije celá rodina.

V dnešní době je nabídka sportovních aktivit natolik široká, že mají děti téměř neomezené možnosti v tom, čemu se mohou věnovat. Samozřejmě záleží také na velikosti města, ale není výjimkou, když v dnešní době za sportem děti dojíždí. Vše však není pouze o penězích, ale i talentu nebo podpoře ze strany rodiny a školy.

Sporty, které děti ve věku 11-15 let provozují, se dělí podle toho, zda se jim při samotném výkonu věnují samostatně nebo je provádějí ve skupině:

- **Kolektivní** – baseball, basketbal, florbal, fotbal, házená, hokej, volejbal atd.
- **Individuální** – atletika, krasobruslení, plavání, tenis atd.

Často se stává, že se děti věnují nějakému sportu, který si myslí, že je baví a naplňuje, ale postupem času zjistí, že by je bavilo něco mnohem více, nebo že by jim to i lépe šlo. Tyto změny v rozhodování často souvisí i se zmiňovanými změnami v období pubescence. Děvčata v období růstu mohou trochu přibrat na váze či se jim změni tělesné proporce, které již nejsou pro sport, který v dětství dělaly ideální, a proto se mu přestávají věnovat nebo zvolí nějaký jiný. Někdy se sportem také skončí úplně a věnují se zcela jiným aktivitám.

Jindy se setkáváme s tím, že byly děti vedené ke sportu, který jim zvolili rodiče, přestože pro ně nebyl až tak zajímavý. V období staršího školního věku již dokážou vyjádřit své názory důsledněji, proto snadněji rodičům obhájí, čemu se chtějí opravdu věnovat.

4 Syntetická část práce

4.1 Havlíčkův Brod

Historie města se datuje již do 2. poloviny 13. století, kdy se jednalo ještě o tehdejší Smilův Brod. Tento název byl zvolen podle jeho zakladatele, Smila z Lichtenburka. Ke změně názvu města došlo v minulosti dvakrát. Ve 14. století se město přejmenovalo na Německý Brod, současný název Havlíčkův Brod má město až od konce II. světové války (Nocar, 2008).

Havlíčkův Brod je bývalé okresní město ležící v kraji Vysočina. Toto město a jeho okolí je spjato s řadou významných osobností, například s novinářem a politikem Karlem Havlíčkem Borovským, spisovatelem Jaroslavem Haškem, malířem Otakarem Štáflem či básníkem a grafikem Bohuslavem Reynkem. Nachází se zde velké množství kulturních památek, jež mohou místní obyvatelé i turisté navštívit – přímo na Havlíčkově náměstí najdeme Koudelovu kašnu, barokní mariánský sloup a významné měšťanské domy. Nedaleko náměstí stojí děkanský kostel Nanebevzetí Panny Marie, ve kterém je usazen i jeden z nejstarších zvonů v Čechách. Známý je i park Budoucnost s řadou soch a pamětních desek, kde je dominantou pomník Karla Havlíčka Borovského. Ve městě najdeme také řadu dalších zajímavých míst jako třeba Štáflovu chalupu.

Havlíčkův Brod je poměrně vyspělé kulturní a sportovní město. Každý rok se tu pořádají různé kulturní akce. Zmínit můžeme Stamicovy slavnosti, divadelní přehlídku Dospělí dětem, výstavu Zahrada, Podzimní knižní veletrh a mnoho dalších akcí. I z hlediska sportu je ve městě velký výběr od volně přístupných hřišť, různých sportovních klubů, až po zimní stadion, krytý plavecký bazén či letní koupaliště. Také v okolí tohoto místa můžeme najít řadu kulturně-historických míst nebo přírodních krás. Nedaleko je státní hrad Lipnice nad Sázavou nebo zřícenina hradu Orlík.

Město jako takové je i poměrně velké, počet obyvatel je kolem 23 000. Nachází se v něm řada restaurací, kino, divadelní sál, galerie či muzeum. Nechybí ani velký výběr supermarketů či jiných obchodů, proto nenáročným obyvatelům téměř nic nechybí. V Havlíčkově Brodě najdeme také hned několik mateřských školek, pět základních škol a řadu škol středních včetně gymnázia. Právě na zdejších základních

školách jsme se snažili zjistit, jak v dnešní době vedou děti k aktivnímu životnímu stylu, a snaží se je podporovat ve sportu. (<http://mic.muhb.cz>)

4.2 Havlíčkův Brod a sportovní možnosti

V Havlíčkově Brodě se nachází spousta volně dostupných míst, kde mohou jak děti, tak dospělí aktivně trávit svůj volný čas. Na své si zde přijdou všichni příznivci sportu opravdu jakéhokoli věku. Nejmladší obyvatelé města mohou využívat řadu dětských hřišť, které se nachází v různých částech města, většinou však v blízkosti sídlišť. Většinou dětem nabízejí pískoviště, klouzačky, houpačky, ale také moderní netradiční vyžití v podobě malých horolezeckých stěn, lanových překážek a různých prolézaček. Zde děti rozvíjí především svou zdatnost. Hřiště jim však pomáhají i s utvářením sociálních vztahů, protože se zde setkávají s dalšími dětmi i jinými lidmi, a zároveň se musí o tyto atrakce či hračky podělit.

Obrázek 1: Dětské hřiště Žižkov II

Zdroj: osobní archiv, 2015

Starší děti, adolescenti a dospělí si pak přijdou na své především na veřejných sportovištích nebo na veřejných hřištích základních škol, kde se nachází volně přístupné travnaté, antukové, ale i betonové plochy.

Obrázek 2: Hřiště při ZŠ Wolkerova

Zdroj: autor neuveden, www.zswolkerova.cz

V poslední době nejsou výjimkou při dětských hřištích i atrakce pro dospělé či seniory, jako například různé šlapací cvičební pomůcky připomínající stroje z posiloven, jen se za ně na těchto hřištích nemusí platit, protože jsou volně dostupné. Mají pomoci lidem s aktivním životem. Většina těchto sportovišť, ale i dětských hřišť, má vždy provozní řád, který je nutno dodržovat. Visí vždy u daného sportoviště.

Obrázek 3: Atrakce pro dospělé a seniory na hřištích

Zdroj: osobní archiv, 2015

V červnu 2009 byl v Havlíčkově Brodě slavnostně otevřen velký areál veřejných sportovišť na Plovárenské, kde se nachází mnoho ploch a hřišť využitelných pro nejrůznější sportovní aktivity. Je tu volná travnatá plocha, která může být využita například na malou kopanou, dále hřiště na basketbal a volejbal, dětské hřiště, venkovní šachy, stolní tenis a kuželky. Nechybí ani in-line dráha, často využívaná i maminkami s kočárky či tu najdeme převlékárny. Areál je využíván především v letních měsících. Pokud je dobré počasí, využívají ho lidé či žáci i na jaře nebo na podzim. Dopoledne zde často najdeme právě žáky místních škol v rámci tělesné výchovy. Běžně zde bývá i správce, jenž zdarma zapůjčuje sportovní potřeby. Areál je často pronajímán na různé soukromé sportovní či kulturní akce, jejichž plán je volně dostupný na internetu městského úřadu.

Obrázek 4 a Obrázek 5: Veřejné sportoviště Plovárenská

Zdroj: osobní archiv, 2015

Dále pak všichni obyvatelé Havlíčkova Brodu mohou využívat plavecký bazén, zimní stadion, tenisové kurty, krytou sportovní halu a další soukromé sportovní zařízení jako například fitness centra, kterých se tu nachází také velké množství, nebo poměrně nový golfový areál na okraji města. Nesmíme zapomenout na místní cyklostezku, která je již poměrně dlouhá, ale do budoucna se plánuje ještě rozšířit.

To vše jistě určitě sportovně zaměřením obyvatel ocení, protože si zde opravdu mohou vybrat z nejrůznějších aktivit.

4.3 Základní školy v Havlíčkově Brodě

Havlíčkův Brod nabízí dětem předškolního věku při jejich cestě za vzděláním na výběr z pěti základních škol, konkrétně to jsou základní škola Štáflova, V Sadech, Wolkerova, Nuselská a Konečná.

Každé dítě musí před nástupem do školy absolvovat zápis do první třídy, na jehož základě bude buď přijato, nebo mu bude školní docházka odložena. Škola, kterou rodiče pro své dítě zvolí, bývá v Havlíčkově Brodě doporučena dle školských obvodů, tedy podle adresy trvalého bydliště. Pro zápis je také vždy určeno, jak staré děti se mají dostavit, v jakých termínech a co zhruba by měly děti před nástupem do školy zvládat. Zápis je pro děti daného věku povinný. Musí jej absolvovat i rodiče s dětmi, pro které budou žádat z nejrůznějších důvodů o odklad.

Kapacitu prvních tříd určují školy dle svých možností a velikosti. Některé školy mají jednu či dvě třídy, některé tříd hned několik. Největší školou v Havlíčkově Brodě co do počtu žáků je základní škola V Sadech, kterou ve školním roce 2014/2015 navštěvuje 692 žáků ve 29 třídách.

Obrázek 6: Základní škola V Sadech

Zdroj: osobní archiv, 2015

V základních školách v Havlíčkově Brodě se celkově snaží nejen o zajištění základního vzdělání, aby jejich žáci mohli pokračovat na školách středních či středních odborných učilištích, ale i o budování kladného vztahu k učení, životosprávě (například podporou projektu Zdravé svačiny do škol), sportu či životnímu prostředí. Některé školy se snaží vést své žáky ke sportu více (mají sportovně založené třídy), některé je vedou spíše k umění (v prostorách jedné základní školy se nachází soukromá základní umělecká škola).

4.3.1 Základní škola Štáflova

Je to jedna z pěti základních škol ve městě Havlíčkův Brod, kterou v současné době navštěvuje 358 žáků, z toho 213 na prvním stupni a 145 na stupni druhém. Je to jediná základní škola v tomto městě, kterou všichni znají jako sportovní základní školu, přestože není jediná, která sportovně zaměřené třídy nabízí. Známa jako sportovní škola je z toho důvodu, že má již řadu let sportovní třídy se zaměřením na lední hokej, zápas a softball. V praxi to znamená, že všichni chlapci, kteří se už od první třídy chtějí, anebo se přímo věnují těmto sportům, mají podporu i ze strany své základní školy. Tréninky mají nejen mimo povinnou školní docházku, ale hlavně i během školní tělesné výchovy. Na této škole nepřijdou zkrátka ani děvčata, kterým škola nabízí kroužek v rámci sportovního klubu, a to moderní gymnastiku. I gymnastika zde má letitou tradici, a sklízí úspěchy na nejrůznějších závodech.

Škola sport podporuje natolik, že každoročně ke konci školního roku organizuje týdenní sportovní soustředění, které je určeno výhradně sportujícím třídám. Nepodporuje však jenom sportovně zaměřené děti, ale i ostatní pomocí různých kroužků či jejich zapojením do různých vědních olympiád či soutěží. Škola nezapomíná na podporu dětí, které trápí vývojové poruchy učení.

Z hlediska sportu na druhém stupni nemá tato škola žádný výběr. Jsou to především čtyři již zmíněné sporty (lední hokej, softball, zápas a gymnastika), které mohou žáci v rámci školy navštěvovat. Škola jim jiné druhy sportu ani jiné druhy nesportovních aktivit nenabízí. Na prvním stupni je to o poznání lepší. Žáci si mohou vybrat například z těchto kroužků:

- Hravé bádání
- Výtvarná výchova

- Kresba
- Doučování z angličtiny
- Sportovní hry

Základní škola Štáflova nabízí všem žákům během školního roku i řadu jednodenních sportovních akcí. V zimě jsou to lyžařské kurzy. Nejšíkovnějši děti se každoročně účastní Spišských sportovních her dětí a mládeže. Spišská Nová Ves je partnerské město Havlíčkova Brodu. Škola se také stará o svou dobrou prezentaci před veřejností, a tak každý rok před Vánocei pořádá školní akademii. Nezapomíná na vánoční, ale i letní koncerty žáků z hudebních kroužků svého školního klubu. Žáci se podílejí také na podpoře Českého červeného kříže. Tím, že pravidelně vyrábějí obrázky a různé výrobky na akce pořádané právě touto charitativní organizací.

4.3.2 Základní škola V Sadech

Jak již bylo zmíněno, základní škola V Sadech je největší základní školou v Havlíčkově Brodě s celkovým počtem 692 žáků. Na prvním stupni je otevřeno 19 tříd s celkovým počtem 436 žáků, oproti tomu jen 10 tříd na stupni druhém s 256 žáky. Zajímavostí je, že podle zájmů rodičů dětí, kteří nastupují do prvního ročníku, může být otevřena třída pro děti s různými alergiemi. Díky velikosti této školy mají všechny děti už od nástupu do první třídy řadu možností, jak využít svůj volný čas, a to vše díky pestré nabídce kroužků, které jim jsou nabízeny. Na prvním stupni jsou dětem nabízeny především tyto kroužky:

- Aerobik
- Pohybové a míčové hry
- Zumba
- Míčové hry
- Sportovní hry
- Vybíjená
- Angličtina pro 1. ročník
- Flétna
- Keramický kroužek
- Výtvarný kroužek

- Dovedné ruce
- Logopedie
- Pěvecký sbor

Pro žáky druhého stupně je nabídka zúžena pouze na:

- Keramický kroužek
- Aerobik
- Plavání

Co se sportovních aktivit jako takových týče, tato základní škola podporuje zejména chlapce na druhém stupni, a to zaměřením tělesné výchovy na fotbal. Na druhém stupni je vždy otevřena jedna „fotbalová“ třída v každém ročníku, a to hlavně díky tomu, že škola začala spolupracovat s havlíčkobrodským fotbalovým klubem FC Slovan Havlíčkův Brod. Chlapci mají podobně jako například hokejisté na základní škole Štáflova více hodin tělesné výchovy. Ta je zaměřena primárně na fotbal. Většinou trénují i ve škole, přímo se svým trenérem fotbalu. (www.zssady.cz)

Škola však podporuje i jiné sporty, přestože na ně není konkrétně žádná třída zaměřena. Během školního roku škola také podporuje i různé jednodenní či vícedenní sportovní akce, jako je například cvičení v přírodě, soutěž ve skoku vysokém Sadařská laťka, Běh parkem Budoucnost a další. Jako i ostatní základní školy, tak i ZŠ V Sadech posílá své zástupce na Spišské sportovní hry dětí a mládeže, a aktivně se zapojuje v projektu OVOV, tedy Odznaku všestrannosti olympijských vítězů. V loňském školním roce se také žáci poprvé zúčastnili 1. havlíčkobrodských sportovních her dětí a mládeže.

Z nespportovních aktivit žáky stejně jako na ostatních školách podporují na ZŠ V Sadech v recitačních a vědomostních soutěžích a olympiádách, pořádají pro žáky karneval, koncerty a jiné akce. Určitě mají možnost zapojit se do čehokoli všichni aktivní žáci, protože možností je spousta.

4.3.3 Základní škola Wolkerova

Tato základní škola je svou velikostí druhou největší základní školou v Havlíčkově Brodě, s celkovým počtem 688 žáků. Na prvním stupni je jich 376 a na stupni druhém 312. I na této základní škole si děti mohou volit různé volnočasové

aktivity. Dětem jsou nabízeny kroužky přes školní družinu a školní klub, a konkrétně se žákům nabízí tyto kroužky:

- Výtvarný kroužek
- Míčové hry
- Počítačový kroužek
- Aerobik
- Keramický kroužek
- Orientální tanec
- Dovedné ruce

Žáci této základní školy mají možnost účastnit se nejrůznějších sportovních dní, závodů či olympiád z povinných školních předmětů (například matematiky, českého jazyka, dějepisu a ostatních). Škola pořádá například i šachový turnaj. V letošním školním roce 2014/2015 se účastní i soutěže, která je určena pro žáky 2. stupňů základních škol s názvem „Sportovní liga základních škol o Pohár ministra školství“, při které se tento rok soutěží v šesti disciplínách (atletika, minifotbal, basketbal, florbal, volejbal a házená). V zimě mohou žáci v rámci školy absolvovat lyžařské kurzy, především žáci 7. tříd.

Na základní škole Wolkerova je také nově zrekonstruované volně dostupné hřiště, jež je mimo zimních měsíců přístupné veřejnosti, a hlavně v letních dnech tam každé odpoledne můžeme zahlédnout spoustu sportujících nadšenců.

Díky této základní škole mají také obyvatelé města možnost navštěvovat horolezeckou stěnu, která je umístěna právě v jedné z tělocvičen v budově školy. Horolezecká stěna je tak přístupná nejen žákům školy, ale hlavně veřejnosti, a obyvatelé města si tak mohou kdykoli vyzkoušet tento nevšední sport.

4.3.4 Základní škola Nuselská

Základní škola Nuselská patří mezi menší školy v Havlíčkově Brodě. Ve školním roce 2014/2015 má celkem 216 žáků, z toho 122 dětí na prvním stupni a pouze 94 na stupni druhém. Přesto dětem už od první třídy nabízí výbornou péči a snaží se je podporovat formou nadstandardních programů.

Škola během celého školního roku mimo jiné spolupracuje s městskou policií, policií, pedagogicko-psychologickou poradnou, speciálně pedagogickým centrem,

úřadem práce a s dalšími institucemi. Škola zaměřuje školní vzdělávací program na informační technologie a multimediální výchovu. K tomu ještě děti vzdělává formou psaní 10 prsty, učí je upravovat digitální fotografie, mohou se zde naučit genetickou metodu čtení, projektovému vyučování, mezilidské komunikaci a mnoha dalším věcem, které v dalším životě určitě využijí.

Jako čtyři předešlé základní školy nabízí kroužky hlavně žákům 1. stupně, především přes školní družinu a školní klub. Konkrétně to jsou:

- Logopedické chvílky
- Keramický kroužek
- Šíkula
- Zdravotní kroužek
- Míčové hry

Jediný sportovní kroužek, který využívají žáci 2. stupně, je kroužek florbalu. Opět jako i ostatní základní školy podporuje ZŠ Nuselská své žáky v nejrůznějších sportovních soutěžích, pořádá různé sportovní hry a lyžařské výcviky. Pravidelně se žáci školy účastní i Běhu naděje. Škola se snaží žáky seznamovat i s různými netradičními sporty, například v rámci projektu „Se školou na golf“.

Jak jsme již dříve zmiňovali, v prostorách ZŠ Nuselská se nachází i Soukromá základní umělecká škola, která nabízí vzdělání v hudebním, výtvarném a dramatickém oboru. Přestože nepatří přímo pod školu, je důležitou součástí volného času umělecky zaměřených dětí.

4.3.5 Základní škola Konečná

Základní škola Konečná má v současné době pouze 248 žáků. Na prvním stupni je žáků 144, a na druhém o něco méně, tedy 104 žáků. Je to tím pádem nejmenší základní škola v Havlíčkově Brodě, ale i přesto je něčím výjimečná. Nezapomíná na žáky s vývojovými poruchami učení. Otevírá jim specializované třídy. Navštěvují je žáci s dysgrafií a dyslexií, ale i jinými poruchami učení.

Počet kroužků, které jsou všem dětem na této škole nabízeny, je veliký i přesto, že ZŠ Konečná patří spíše k těm menším, co se do počtu žáků týče. Největší výběr však mají opět děti na prvním stupni. Mohou si vybrat například z kroužků:

- Netradiční čtení

- Keramika
- Výtvarný kroužek
- Logopedie
- Šikovné ruce
- Informatika
- Konverzace z aj
- Sportovní hry
- Tenis
- Cvičení s hudbou
- Florbal

Pro žáky z druhého stupně je nabídka o něco střídmější:

- Dračí doupě
- Anglická gramatika
- Konverzace z aj
- Matematický kroužek
- Florbal

Sportovní aktivita pro žáky druhého stupně je sice zaměřená pouze na jeden druh sportu, ale škola pořádá i další sportovní akce, mezi které patří jednodenní zájezdy pro zájemce z 1. i 2. stupně na lyžování do areálu v blízkosti Havlíčkova Brodu, týdenní lyžařské výcviky, pravidelné plavecké kurzy, bruslení a jiné. Výjimkou nejsou ani turistické výlety, zapojení do soutěže Běhu parkem Budoucnost nebo účast v již zmiňovaném projektu OVOV.

Škola se také snaží do organizace sportovních aktivit zapojit i nejstarší žáky školy, kteří se podílejí na pořádání sportovně-zábavných dní. Konají se vždy jednou na konci pololetí, a obsahují nejenom sporty florbal a stolní tenis, ale i vědomostní soutěže a soutěže zručnosti. Mimo sportovních aktivit také škola vzdělává žáky díky kulturním akcím, které pravidelně navštěvuje. Na škole se také vydává školní časopis, který vydávají samotní žáci. Základní škola Konečná také podporuje dobročinné sbírky, snaží se spolupracovat s charitou, a tím jde dětem dobrým příkladem.

4.4 Sportovní kluby a organizace v Havlíčkově Brodě

Kromě sportů, které jsou dětem nabízeny na jejich základních školách, mohou děti v Havlíčkově Brodě využít i širokou škálu dalších sportovních možností, jak aktivně trávit svůj volný čas. Sportovní kluby v Havlíčkově Brodě jsou zaměřeny jak na kolektivní, tedy týmové sporty, tak na individuální sporty. Mezi největší sportovní organizace v tomto městě patří například TJ Jiskra Havlíčkův Brod, která zaštiťuje sportovní oddíly:

- Atletika
- Basketbal
- Florbal
- Házená
- Kanoistika
- Moderní gymnastika
- Nohejbal
- Okinawa karate a kobudo
- Orientační běh
- Šachy
- Šerm
- Softball
- Stolní tenis
- Tenis
- Volejbal
- Zápas

Všechny tyto sporty jsou sdruženy pod stejnou organizaci. Reprezentují nejenom město Havlíčkův Brod, ale také kraj Vysočina a celou Českou republiku, a to jak na české, tak častokrát i na mezinárodní scéně.

Mezi významné a největší sportovní kluby v Havlíčkově Brodě patří jednoznačně hokejový HC Rebel Havlíčkův Brod a fotbalový FC Slovan Havlíčkův Brod. Hokej byl vždy nejvýznamnějším sportem pro celé město Havlíčkův Brod. Místní hokejový klub je postaven na pevných historických základech a má za sebou velice úspěšnou minulost.

Spousta známých hokejistů pochází právě z Havlíčkova Brodu a mezi významné odchovance patří například Jan Suchý, Josef Augusta, Václav Chytráček, bratři Holíkové a mnoho dalších. Ve světovém hokeji se prosadil i mistr světa a vítěz Stanley Cupu Josef Vašíček. V současné době klub vede chlapce už od raného věku až po dospělé. Soutěží se pak zúčastňují jak ve všech žákovských kategoriích, tak i v 1. lize. Zajímavostí je, že pod havlíckobrodský hokejový klub spadá i krasobruslařský oddíl, který sbírá úspěchy na pohárových vystoupeních, díky kterým se pak může zúčastňovat i vyšších soutěží.

Historie fotbalového klubu FC Slovan Havlíčkův Brod se datuje už od roku 1911, kdy nesl název SK Sázavan. Hned v prvním roce fungování se stihl přejmenovat na SK Německý Brod a v dalších letech změnil název ještě sedmkrát. Stávající název FC Slovan Havlíčkův Brod získal až 1. března 2003. Fotbalový klub můžeme řadit mezi nejstarší kluby na Vysočině. Klub se pyšní především prací s mládeží a to oprávněně, protože v současné době navštěvuje klub kolem 250 svěřenců mladších 18 let, a to je obrovský úspěch. Sportovci jsou rozděleni do šestnácti skupin podle věku, a někdy i podle výkonnosti. (<http://fcslovanhb.cz>)

Další významnou organizací pro mládež je v Havlíčkově Brodě AZ Centrum – středisko volného času. Nabízí nejenom dětem, ale i rodičům a všem zájemcům jakéhokoli věku spousta volnočasových aktivit. Mohou navštěvovat výtvarnou výchovu, keramiku, hru na hudební nástroje či různé sporty. Pořádají také různé letní pobyty, tábory, vzdělávací aktivity pro dospělé, předškoláky, ale i pro nižší ročníky základních škol. Neméně známé jsou v Havlíčkově Brodě mažoretky či taneční skupina TENDENC.

Kromě těchto velkých sportovních organizací a oddílů se v Havlíčkově Brodě nachází řada podstatně menších klubů různých sportovních zaměření se stejně úspěšnými svěřenci. Bohužel ostatní sporty nejsou tak dobře finančně podporovány a ani propagovány, a proto mají trochu těžší cestu se dostat do povědomí veřejnosti.

Dobrou reprezentaci městu Havlíčkův Brod dělají i sporty jako je fitness aerobik, volejbal, basketbal, stolní tenis a mnoho dalších. Ve spojitosti s městem by se nemělo na tyto sporty určitě zapomínat, i když patří mezi menšinové. Všechny sportující děti, které věnují sportu všechn svůj volný čas, dřou, aby něčeho dosáhly. Zaslouží si tak uznání stejně jako ti, kteří se věnují veřejně známému a více propagovanému sportu.

Je nutno také zmínit, že od roku 2011 je v Havlíčkově Brodě Golf Club, který vybudoval na okraji města odpalovací plochy a zázemí, kam mají přístup jak obyvatelé

města všech věkových kategorií, tak převážně mládež, která držela zakladatele u hlavní myšlenky vybudovat a podpořit golfový sport mezi mládeží. Havlíčkobrodský Golf Club ve spolupráci s Českou golfovou federací nabízí od září roku 2014 všem městským základním školám a školám projekt Se školou na golf, který má za cíl dát co nejvíce vědět, co golf obnáší, a co je to vlastně za sport.

Mimo jiné nám technické služby města Havlíčkův Brod nabízejí možnost navštěvovat zimní stadion, krytý plavecký bazén, saunu, ale také tělocvičny, umělé travnaté hřiště, běžecké a lyžařské trasy a v neposlední řadě letní koupaliště. Díky nim máme další možnosti, jak aktivně trávit volný čas a je už jenom na nás, jestli toho využijeme či nikoli.

Nabídka sportovního vyžití mimo základní školy je tedy ve městě opravdu velká. Děti už od brzkého věku mohou projít řadou sportovních přípravek výše zmiňovaných sportů, aby si po nějakém čase mohly samy vybrat, co jim nejlépe jde a v čem se chtějí realizovat, případně jakým sportovním směrem se chtějí ubírat, někdy i po zbytek života.

Uznání si zaslouží nejen všechny tyto sportující děti a jejich trenéři, bez kterých by to určitě nešlo, ale také všichni rodiče, kteří děti podporují, a hlavně je to stojí leckdy více, než doopravdy mají. Snaží se však pro mladou generaci udělat maximum, aby mohli sportovat, hýbat se, žít zdravě a hlavně dělat to, co je baví.

4.5 Průzkum mezi žáky 2. stupňů

Prvním krokem k získání informací k našemu tématu byla osobní schůzka se zástupci 2. stupňů základních škol, kteří nám sdělili veškeré informace o sportovních aktivitách, které škola dětem umožňuje nad rámec povinné školní docházky. Následně jsme od nich zjistili, kolik dětí z každé třídy druhého stupně sportovní kroužky využívá. Na základě těchto informací jsme se rozhodli udělat dotazníkový průzkum přímo mezi dětmi, a tím dané volnočasové sportovní aktivity specifikovat.

4.5.1 Dotazníkové šetření

Jako důležitou metodu, jak zjistit aktuální sportovní vyžití žáků 2. stupňů základních škol, jsme zvolili dotazníkový průzkum. Dotazník byl sestaven z 11 jednoduchých otázek tak, aby jeho vyplnění nezabralo moc času, a zároveň, aby jej byly schopny vyplnit děti. Otázky byly zvoleny tak, aby z nich vyplynuly informace, které nám pomohou se zhodnocením současného zájmu žáků 2. stupňů základních škol v souvislosti s volnočasovými aktivitami a sportem. Otázky číslo 1-3 nám sloužily ke zjištění základních informací o pohlaví žáka, o třídě, kterou v současné době navštěvuje a na jakou základní školu denně dochází. Jedním z cílů je na základě tohoto průzkumu doporučit školám, kde by mohly nabídku sportovních volnočasových aktivit doplnit, upravit či jim navrhnout další možná řešení vedoucí k podpoření sportovního vyžití těchto dětí.

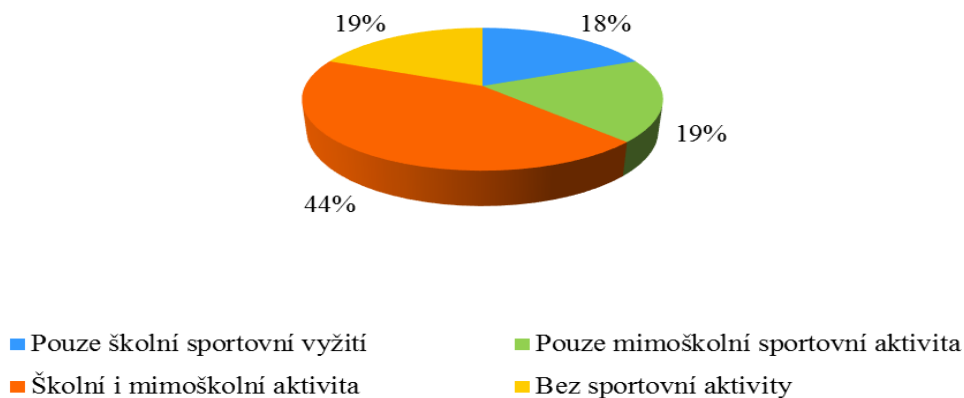
U otázek číslo 4-6 bylo naším cílem zjistit, zda žáci navštěvují nějaké sportovní kroužky, které jim škola nabízí, případně jaké, a jak často se jim věnují. Zároveň jsme se v otázkách číslo 7-9 dotazovali, jestli se věnují i nějakému jinému sportu mimo školu, jakému či kolikrát týdně. Doplnkovými otázkami (otázky číslo 10 a 11) bylo, zda se žáci věnují ve volném čase i něčemu jinému než sportu, popřípadě kolikrát týdně, aby bylo patrné, zda se ve volném čase věnují vůbec něčemu.

Průzkum proběhl během října až prosince 2014 na všech základních školách v Havlíčkově Brodě. Tuto dobu jsme zvolili proto, že v měsíci září se většinou kroužky pro daný školní rok ještě volí, a v lednu mají žáci již plno starostí s koncem pololetí. Osloveno bylo celkem 807 žáků 6.-9. tříd z 5 místních základních škol. Podařilo se nám oslovit téměř všechny žáky tohoto věku, kteří nám poskytli dostatečný vzorek respondentů. Kvůli přehlednějšímu zpracování našich zjištění jsme se rozhodli pro grafické znázornění výsledků jednotlivých tříd na každé základní škole v Havlíčkově Brodě. V každém grafu můžeme vidět pro každou základní školu vyhodnocení pro všechny třídy daného ročníku. Někde je to jedna třída, někde až tři třídy v jednom ročníku. Také je důležité podotknout, že v grafu jsou znázorněni dohromady dívky i chlapci.

4.5.2 Základní škola Štáflova

Z této základní školy bylo vybráno celkem 132 dotazníků.

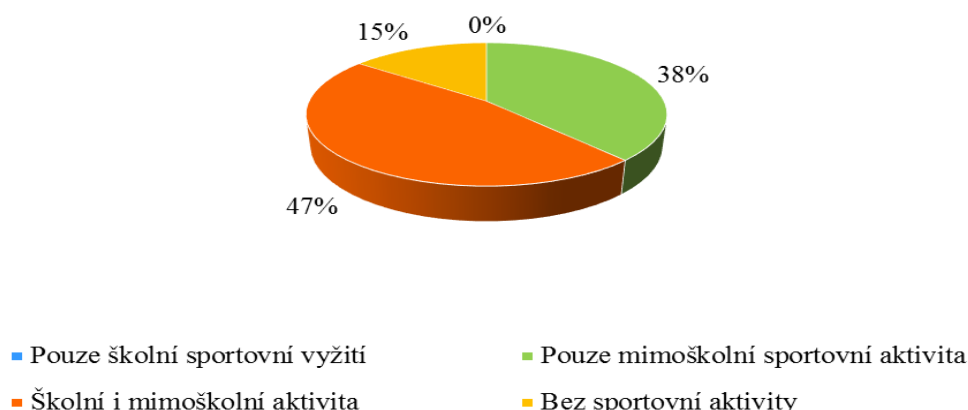
Graf 1: Přehled aktivit žáků šesté třídy

Zdroj: vlastní zpracování

Základní škola Štáflova má ve školním roce 2014/2015 pouze jednu šestou třídu. Jak můžeme vidět výše na našem grafu, tak nám nejvyšší procento (44 % dětí) ukazuje, že nejvíce žáků zvládá více sportovních aktivit najednou, tedy že využívají jak školních sportovních kroužků, tak po škole navštěvují i jinou sportovní instituci. Z celkového počtu 32 dotazovaných je to 15 dětí. Oproti tomu 6 žáků nedělá žádnou sportovní aktivitu a 5 z nich ani žádnou jinou nespportovní aktivitu. Pouze jeden z těchto šesti žáků uvedl, že hraje na hudební nástroj, čemuž se s ohledem na to, že navštěvuje sportovně zaměřenou školu, nemůžeme divit. Sportování se totiž s hrou na hudební nástroje moc neslučuje, protože by je případné zranění ze sportu mohlo ve hře omezit. Šest žáků se věnuje v rámci mimoškolní sportovní aktivity různým sportům. V poslední době poměrně moderním dobrovolným hasičům, stolnímu tenisu a karate. Pět žáků využívá pouze školní sportovní kroužek a ničemu dalšímu se nevěnuje.

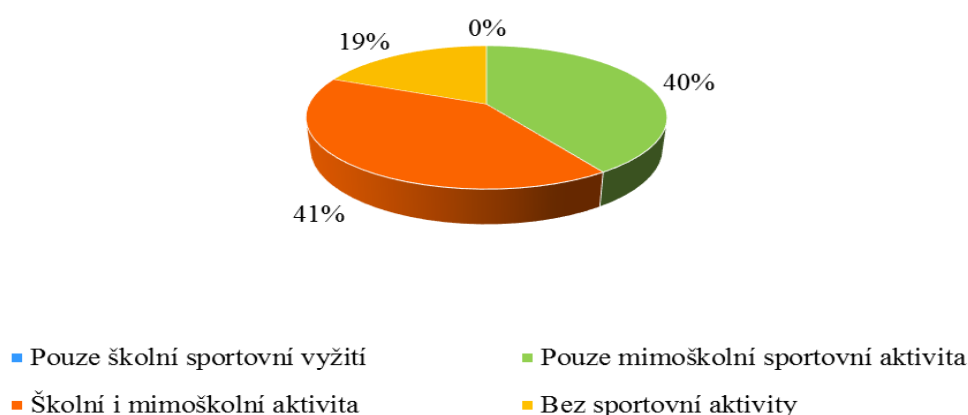
Graf 2: Přehled aktivit žáků sedmých tříd

Zdroj: vlastní zpracování

Ze dvou sedmých tříd jsme na této základní škole vybrali 34 dotazníků. Skoro polovina dotazovaných dětí z těchto ročníků se věnuje jak školní, tak mimoškolní aktivitě. Přisuzujeme to hlavně tomu, že základní škola Štáflova podporuje sporty, jako jsou hokej, softbal a zápas. Chlapci tak svůj vybraný sport, kterému se věnují, považují za školní i mimoškolní aktivitu. Dále pak 13 dotazovaných žáků sportuje jenom mimo školu, a využívají tak různých klubů a organizací se sportovním zaměřením. Pouze pět žáků z našeho průzkumu je sportovně neaktivních a pouze jeden z nich se po škole věnuje zdravotnického kroužku a skautu, ostatní čtyři se nevěnují ničemu. Žáci, kteří by využívali pouze školní sportovní vyžití, v tomto ročníku nejsou.

Graf 3: Přehled aktivit žáků osmých tříd

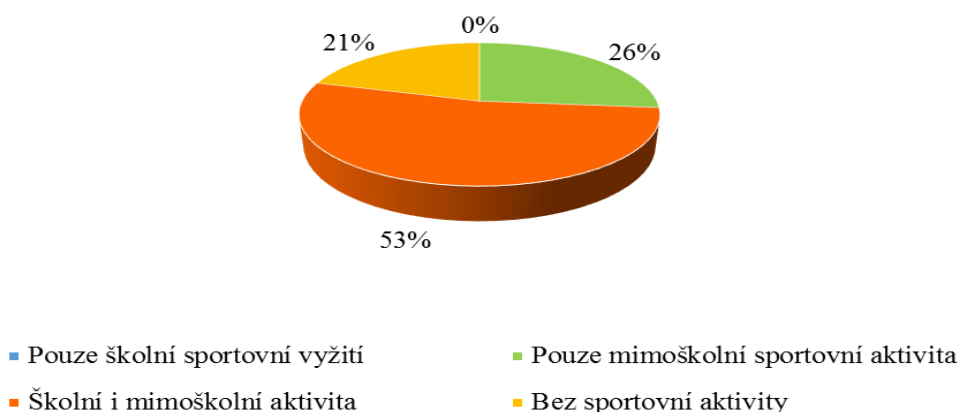

Zdroj: vlastní zpracování

V osmých ročnících jsme rozdali celkem 32 dotazníků. I zde vidíme poměrně vyrovnané dvě skupiny dětí. Konkrétně 14 žáků z celkového počtu dotazovaných

sportuje díky školním i mimoškolním aktivitám, kterými jsou jak jinak než hokej, zápas, gymnastika, ale i zumba a tanec. 13 žáků sportuje pouze v rámci mimoškolních aktivit. Věnují se například tenisu, atletice, stolnímu tenisu a střelbě. Šest žáků z osmých ročníků se nevěnuje vůbec žádnému sportu, ani jiné nesportovní aktivitě. Jedna dívka se věnuje kroužku malování.

Graf 4: Přehled aktivit žáků devátých tříd

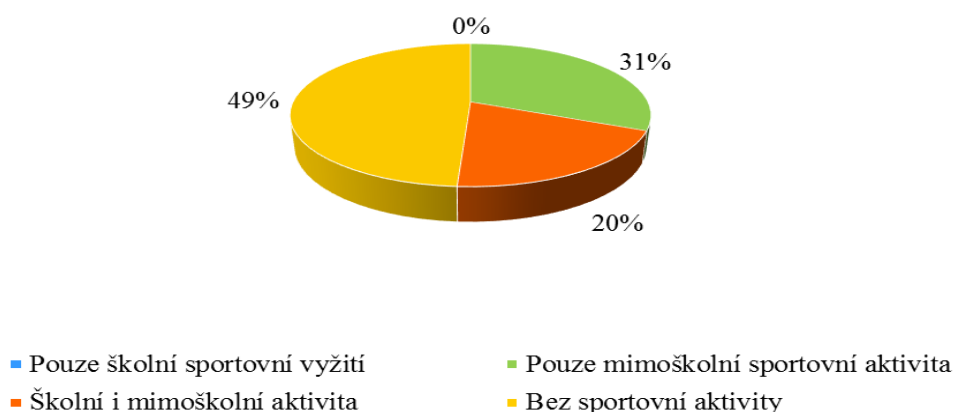
Zdroj: vlastní zpracování

Ze dvou devátých tříd jsme na této základní škole vybrali celkem 34 dotazníků. I když už jsou to pomalu dospívající žáci, zájem o nějakou aktivitu je neopouští. Je vidět, že 18 žáků se věnuje jak školní, tak mimoškolní aktivitě, což je více než polovina dotazovaných. Dále pak 9 žáků využívá pouze mimoškolní sportovní aktivity v podobě krasobruslení, jezdeckví, hokejbalu, tance, basketbalu a dalších. Pouze sedm žáků ze všech dotazovaných se nevěnuje vůbec žádné sportovní aktivitě a je zajímavé, že jde o pět dívek a jenom dva chlapce. Celkově nám to ukazuje, že na základní škole Štáflova sportuje více chlapců než dívek.

4.5.3 Základní škola V Sadech

Na základní škole V Sadech jsme vybrali celkem 198 dotazníků.

Graf 5: Přehled aktivit žáků šestých tříd

Zdroj: vlastní zpracování

Ze dvou šestých tříd jsme na této základní škole vybrali 51 dotazníků. Jak si můžeme všimnout, tak skoro polovina žáků šestých tříd je bez jakékoli sportovní aktivity, konkrétně je to 25 dětí ze všech dotazovaných. Pouze čtyři z nich se věnují alespoň nesportovní aktivitě. Zde je tedy určitě prostor pro zjištění, proč tomu tak je. Možná že škola nenabízí takové sporty, o které by žáci měli zájem. Naštěstí z našeho dotazníkového průzkumu také vyplývá, že 51 % žáků sportuje. Konkrétně 16 žáků sportuje mimo školní zařízení. Věnují se basketbalu, baletu, atletice, tanci a dalším sportům. 10 žáků sportuje jak mimo školu, tak i v rámci kroužku své základní školy. Jde převážně o fotbal (jak bylo zmíněno, na fotbal jsou zde zaměřené třídy), florbal a plavání.

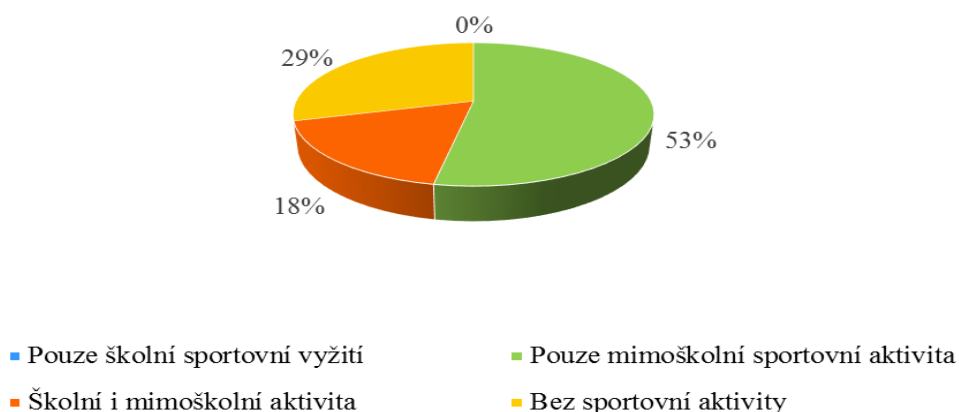
Graf 6: Přehled aktivit žáků sedmých tříd

Zdroj: vlastní zpracování

Ze třech sedmých tříd jsme vybrali 59 dotazníků, díky kterým můžeme rozpoznat, jestli děti v období puberty mají zájem žít aktivním sportovním životem, nebo dávají přednost jiným aktivitám. Zjistili jsme, že 35 žáků z celkového počtu dotazovaných se sportu věnuje. Využívají sportovních klubů a trénují až několikrát týdně. Dva žáci k tomu ještě využívají i sportovní aktivity, které jim nabízí přímo základní škola, což je v porovnání s jinými ročníky docela málo. 22 žáků se nevěnuje vůbec žádné sportovní aktivitě, ale jenom šest z nich nemá žádného nesportovního koníčka. Zbýlých šestnáct žáků má zálibu alespoň v hraní na hudební nástroj nebo navštěvuje kroužky jako je výtvarná výchova či keramika.

Graf 7: Přehled aktivit žáků osmých tříd

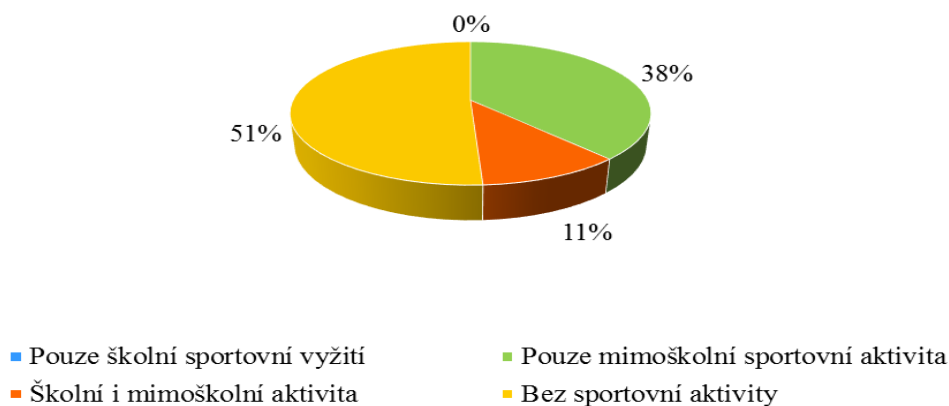

Zdroj: vlastní zpracování

Z 68 vybraných dotazníků můžeme krásně vidět, kolik procent žáků ze třech osmých tříd sportuje, a kolik nesportuje. Pouze mimoškolní sportovní aktivitu

provozuje na této základní škole 36 žáků, navíc dalších 12 se k tomu ještě věnuje sportovnímu kroužku, který mu škola nabízí. Jde především o fotbal, který škola podporuje i v rámci tělesné výchovy. Oproti tomu se 20 žáků nevěnuje žádnému sportu. Naštěstí 10 z nich tráví svůj volný čas nesportovním kroužkem a jen 10 z nich nedělá vůbec nic ve svém volném čase, což je díky počtu všech dětí v daném ročníku minimum, a žáci si tak zaslouží pochvalu.

Graf 8: Přehled aktivit žáků devátých tříd

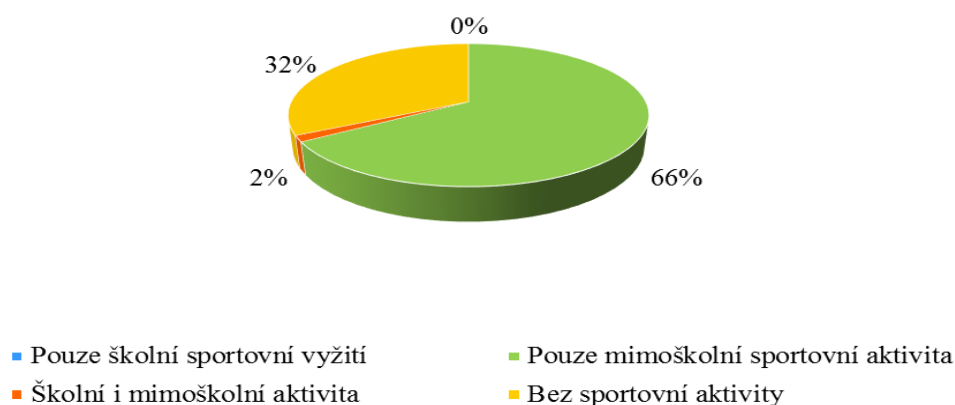
Zdroj: vlastní zpracování

Od nejstarších žáků jsme na této škole vybrali celkem 55 dotazníků. Je bohužel vidět, že na této základní škole se sport podporuje o něco méně než na škole předešlé. Žáci v tomto věku mají více jiných zájmů, než jenom sportovní aktivity, protože když se podíváme na náš graf, tak je z něj patrné, že víc než polovina žáků, konkrétně 28, se nevěnuje žádné sportovní aktivitě. Naopak je velmi zajímavé zjištění, že dvacet jedna žáků se aktivně věnuje sportu mimo svou základní školu. Pouze šest žáků se věnuje sportu jak mimo školu, tak i přímo ve škole. Jak už bylo u této základní školy zmíněno, jde ve většině případů o fotbal.

4.5.4 Základní škola Wolkerova

Ze základní školy Wolkerova jsme vybrali 258 dotazníků.

Graf 9: Přehled aktivit žáků šestých tříd

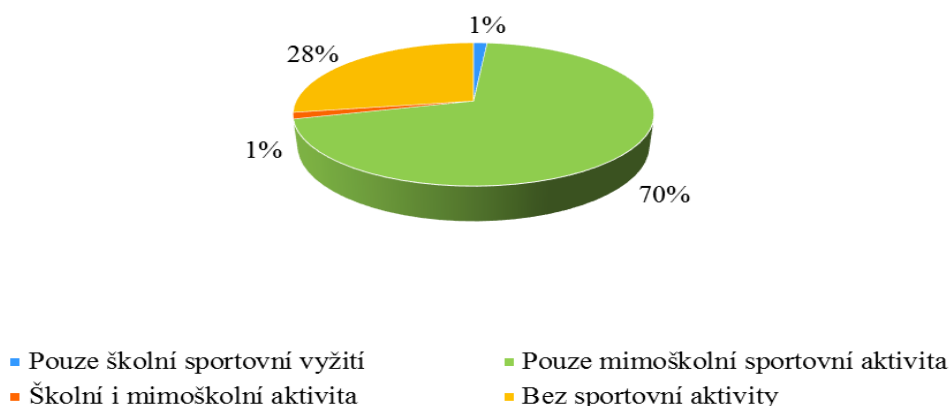

Zdroj: vlastní zpracování

Od nejmladších žáků druhého stupně jsme vybrali 71 dotazníků z celkem tří tříd. Nadpoloviční většina žáků se sportu věnuje ve svém volném čase mimo školu, přesněji je to 47 žáků. Děti v tomto věku se věnují sportům jako je atletika, plavání, basketbal, aerobik, zumba, házená, orientální tanec, mažoretky, fotbal a hokej. Je vidět, že se většinou jedná o různé druhy sportů. Pouze jeden žák mimo to navštěvuje i školní sportovní kroužek, konkrétně lezení. Jak již bylo dříve zmíněno, právě součástí této školy je i horolezecká stěna, tak je škoda, že ji ve volném čase navštěvuje aktivněji pouze jeden žák. Dvacet tři žáků z celkového počtu dotazovaných se nevěnuje žádné sportovní aktivitě, ale přesto se osm z nich věnuje jiným volnočasovým aktivitám, takže žáků co nedělají nic, není s ohledem na počet respondentů tolik.

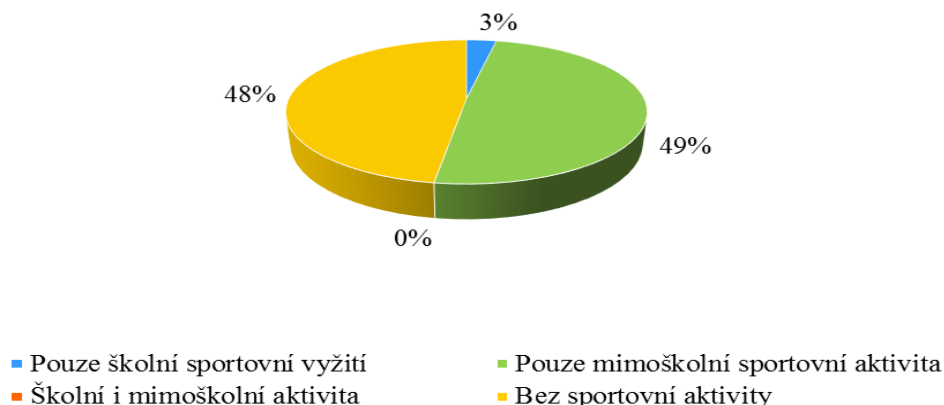
Graf 10: Přehled aktivit žáků sedmých tříd

Zdroj: vlastní zpracování

Ze tří sedmých tříd jsme na této základní škole vybrali celkem 69 dotazníků. Je to přesně čtyřicet osm žáků, co aktivně sportuje mimo svou základní školu, a využívají k tomu především místních sportovních klubů a organizací. Jeden žák k tomu navíc využívá sportovního školního vyžití (opět lezení), a naproti tomu jeden žák tohoto věku sportuje jen díky florbalu, který mu nabízí základní škola. Zbylých devatenáct žáků z celkového počtu dotazovaných se bohužel nevěnuje žádné sportovní činnosti, ani v rámci školy, ani mimo ni. Přesto dvanáct z nich tráví svůj volný čas aktivně díky kroužkům, jako jsou výtvarná výchova, hra na hudební nástroj, navštěvují sbor a jiné. Zajímavostí a pozitivní zprávou je, že v jedné sedmé třídě, kde jsme vybrali 17 dotazníků, jsou všichni žáci ve svém volném čase sportovně aktivní.

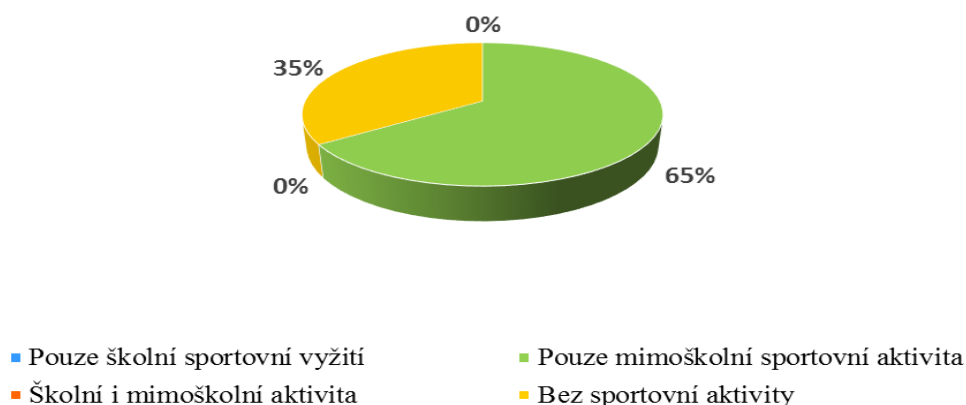
Graf 11: Přehled aktivit žáků osmých tříd

Zdroj: vlastní zpracování

Ze tří osmých tříd jsme dohromady vybrali 63 dotazníků, které nám ukazují, že v těchto ročnících je rozdíl mezi sportujícími a nesportujícími žáky poměrně vyrovnaný. Více než polovina žáků, konkrétně 33 dětí, tráví svůj volný čas sportovní aktivitou. Ať už v rámci školního kroužku či sportovního klubu. O poznání horší je zjištění, že 30 dětí z osmých tříd se nevěnuje žádné sportovní činnosti a pouze čtyři z nich využívají jiných volnočasových aktivit než je sport, což je smutné a určitě by se s tím mělo zkusit něco dělat.

Graf 12: Přehled aktivit žáků devátých tříd

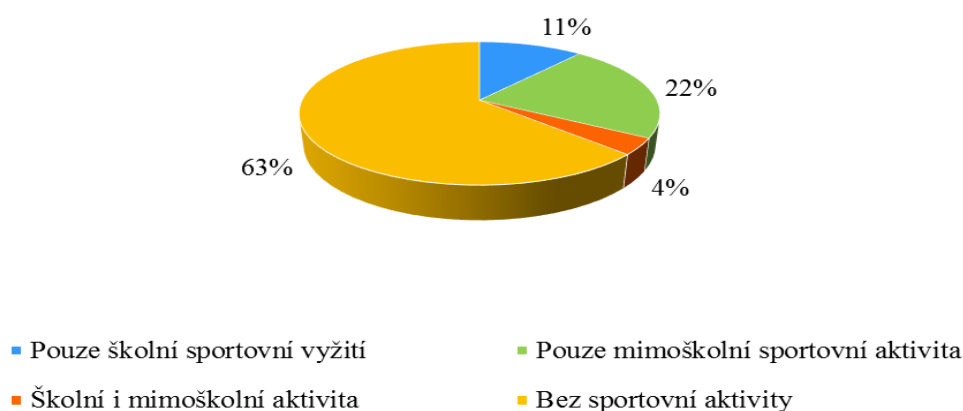
Zdroj: vlastní zpracování

Nejstarší žáci základní školy Wolkerova si nevedou vůbec špatně. Přesto, že škola nepodporuje žáky 2. stupně v oblasti sportu skoro vůbec, mají i tak místní „devátáci“ sport v oblíbenosti i mimo školní povinnost. Celkem 36 žáků se aktivně věnuje sportu díky mimoškolní aktivitě, kterou navštěvují opakovaně i několikrát týdně. Aby to nevypadalo jenom pozitivně, veliké zastoupení má i skupina žáků, kteří jsou bez jakékoli sportovní aktivity. Těch jsme mezi žáky devátých ročníků základní školy Wolkerova našli hned devatenáct.

4.5.5 Základní škola Nuselská

Pomalou přecházíme k menším základním školám ve městě Havlíčkův Brod, co se velikosti týče. Podle toho také vypadají i výsledky našeho šetření. Ze základní školy Nuselská jsme vybrali pouze 88 dotazníků. Důležitým poznatkem je také to, že je znát rozdíl mezi sportovní základní školou a školou, která se spíše zaměřuje na jiné volnočasové aktivity, jako jsou například cizí jazyky nebo výtvarná výchova.

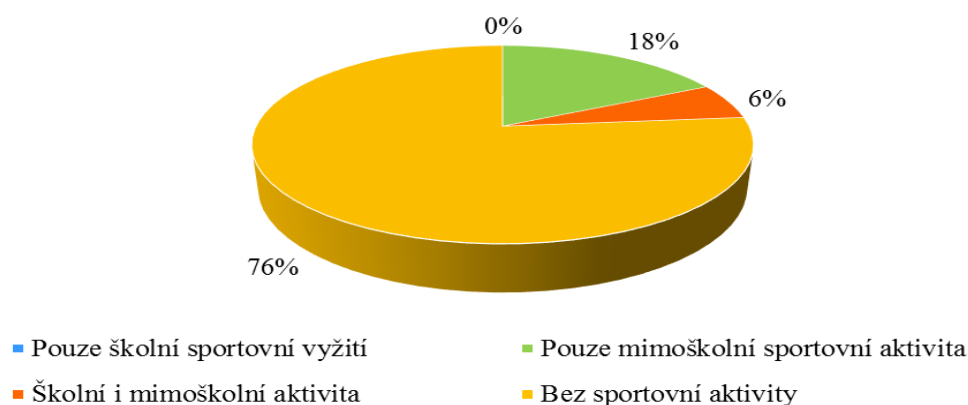
Graf 13: Přehled aktivit žáků šestých tříd

Zdroj: vlastní zpracování

Ze dvou šestých tříd jsme vybrali 27 dotazníků, jež nám ukazují, že nadpoloviční většina žáků se nevěnuje žádné sportovní aktivitě, a nedělají tak žádný sport rekreačně ani závodně. Celkem se těchto nespportujících dětí našlo mezi žáky šestých tříd sedmnáct, i když pouze sedm z nich nemá zálibu ani v jiné volnočasové aktivitě. Zbytek žáků už svůj volný čas tráví aktivněji. Konkrétně se šest žáků věnuje svému sportu mimo základní školu, a tři děti využívají sportovní aktivity jenom na své základní škole, jedná se konkrétně o florbal. Pouze jeden žák zvládá obě sportovní aktivity najednou, jak v rámci školy, tak i mimo ni.

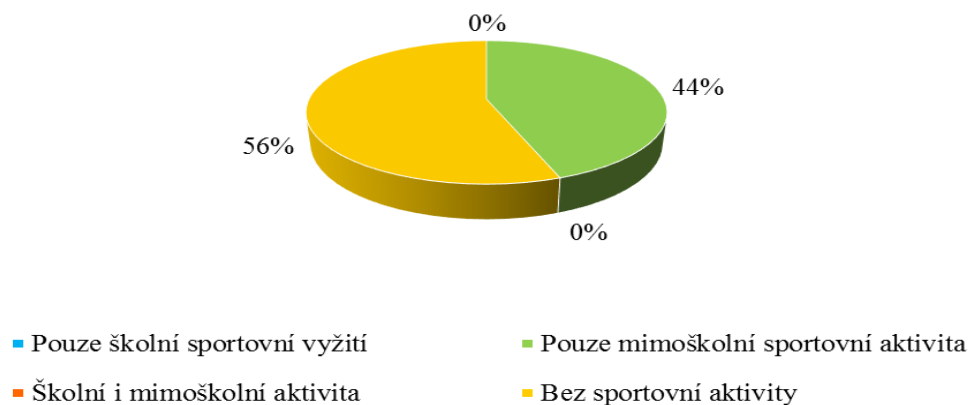
Graf 14: Přehled aktivit žáků sedmých tříd

Zdroj: vlastní zpracování

Na základní škole Nuselská je pouze jedna sedmá třída. Podařilo se nám vybrat 17 dotazníků, díky nimž jsme zjistili, že většina z celkového počtu dotazovaných, konkrétně třináct dětí, nesportuje. Nevěnuje se ve svém volném čase žádné sportovní aktivitě. Sedm z nich se nevěnuje ani žádné jiné volnočasové aktivitě a pouze čtyři žáci sedmé třídy se věnují sportu mimo základní školu. Pouze jeden z nich k tomu ještě navíc sportuje i díky školnímu sportovnímu kroužku florbalu.

Graf 15: Přehled aktivit žáků osmých tříd

Zdroj: vlastní zpracování

Celkem 18 dotazníků bylo vybráno z osmé třídy této školy. Zjistili jsme, že deset z nich nedělá žádnou sportovní aktivitu, což je více než polovina celé třídy. Pouze osm dětí sportuje, avšak mimo svou základní školu.

Graf 16: Přehled aktivit žáků devátých tříd

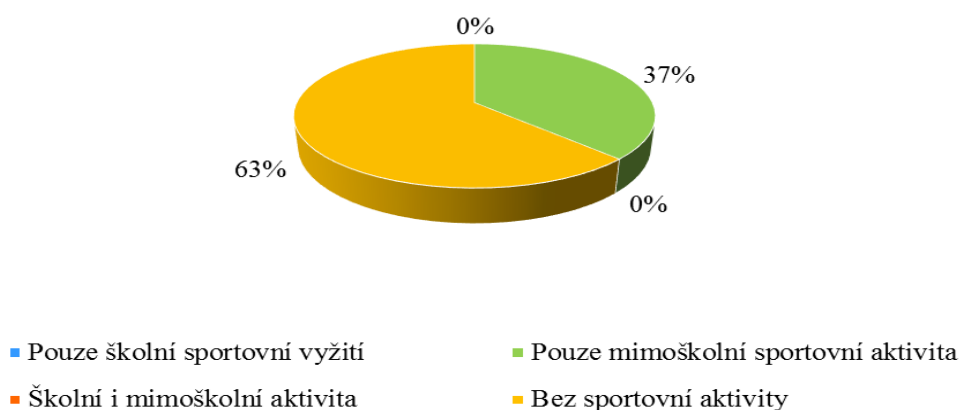
Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce dotazníků z této základní školy máme od nejstarších žáků, tedy jedné deváté třídy. Z celkového počtu dvaceti šesti dotazníků nám graf ukazuje, že přesně polovina se nevěnuje žádné sportovní aktivitě, a tím pádem nedělají žádný sport ve svém volném čase. Konkrétně 11 z nich se nevěnuje ani jinému nesportovnímu kroužku. Oproti tomu dva žáci sportují jenom díky školnímu kroužku florbalu, další dva sportují jak díky školní, tak i mimoškolní sportovní aktivitě. Devět žáků se věnuje sportu jen díky mimoškolní sportovní aktivitě.

4.5.6 Základní škola Konečná

Ze základní školy Konečná jsme vybrali celkem 96 dotazníků.

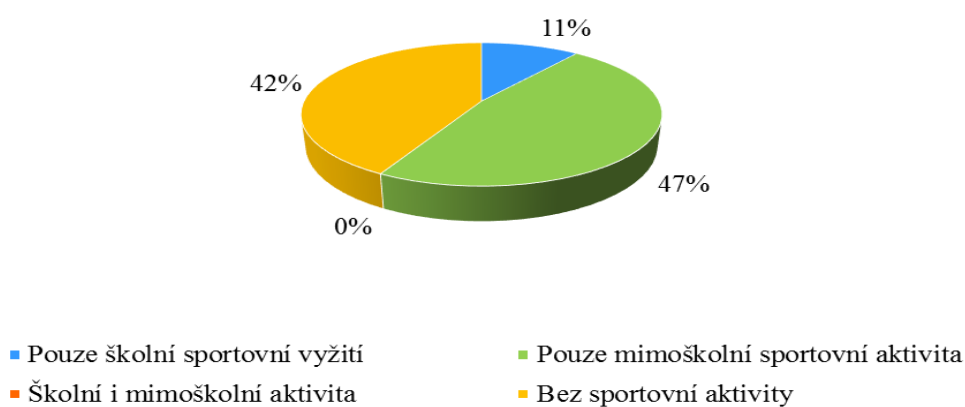
Graf 17: Přehled aktivit žáků šestých tříd

Zdroj: vlastní zpracování

Ze dvou šestých tříd jsme na ZŠ Konečná vybrali 24 dotazníků. Nadpoloviční většina všech dotazovaných, konkrétně 15 dětí, vyplnilo, že se nevěnují žádné sportovní ani nespportovní aktivitě ve svém volném čase, tedy že nemají jako svůj koníček nic pravidelného. Pouze 9 dětí vyplnilo, že se věnuje mimoškolní sportovní aktivitě, a tráví tak svůj volný čas sportem i několikrát týdně. Jde o sporty jako je basketbal, fotbal, florbal, volejbal, atletika, zumba a tancování.

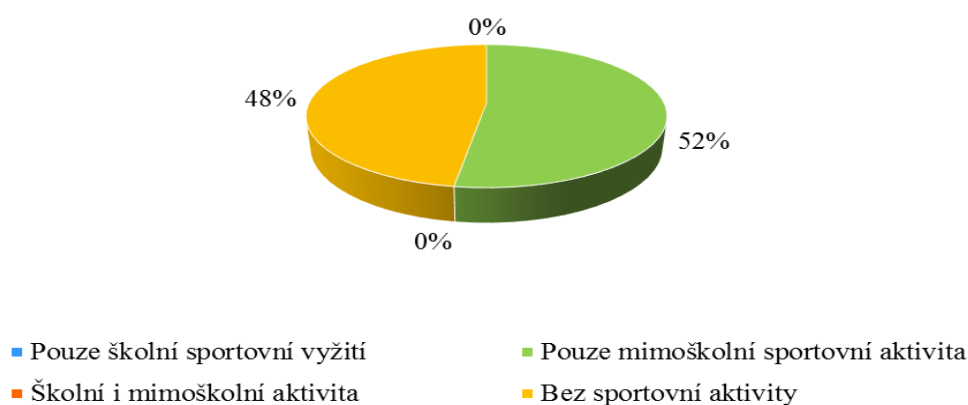
Graf 18: Přehled aktivit žáků sedmé třídy

Zdroj: vlastní zpracování

Devatenáct vybraných dotazníků máme ze sedmého ročníku této školy. Jak můžeme vyčíst z grafu, 47 % (tj. devět žáků) z celkového počtu dotazovaných dětí aktivně tráví svůj volný čas díky mimoškolním sportovním aktivitám. Nevšedním sportem BMX freeruning se zabývá jeden žák, ostatní mají rádi například badminton, basketbal či zápas. Další dva žáci ještě mimo to sportují v rámci sportovního kroužku při své základní škole, jde opět konkrétně o florbal. Osm dotazovaných žáků se nevěnuje žádné sportovní aktivitě, ale sedm z nich má zálibu alespoň v hraní na hudební nástroj nebo v kroužku keramiky. Jedna dívka chodí dokonce na hodiny zpěvu.

Graf 19: Přehled aktivit žáků osmých tříd

Zdroj: vlastní zpracování

Ze dvou osmých tříd jsme vybrali celkem 21 dotazníků. I když tato základní škola nabízí žákům na 2. stupni pouze jednu mimoškolní aktivitu, tak i tak můžeme vidět, že se 11 žáků z celkového počtu dotazovaných věnuje mimoškolní sportovní aktivitě. Věnují se plavání, rugby, stolnímu tenisu, střelbě a házené. Oproti tomu deset žáků se nevěnuje žádné sportovní aktivitě a devět z nich ani žádné jiné volnočasové aktivitě.

Graf 20: Přehled aktivit žáků devátých tříd

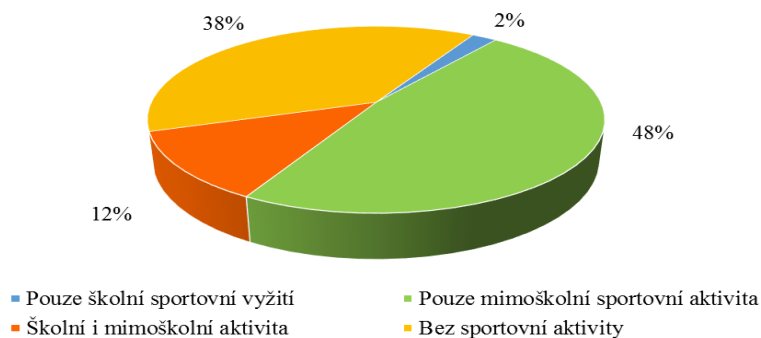
Zdroj: vlastní zpracování

Ze dvou devátých tříd jsme vybrali celkem 32 dotazníků. Jak už jsme zmiňovali výše, i přes malou nabídku školního sportovního vyžití žáci na této základní škole aktivně tráví svůj volný čas. Osmnáct žáků se věnuje mimoškolní sportovní aktivitě v podobě plavání, hře frisbee, jezdeckví, boxu, házené, tenisu a fotbalu. Jeden žák k mimoškolní sportovní aktivitě navštěvuje i školní sportovní kroužek florbalu. Bez sportovní aktivity je v devátých ročnících třináct žáků. Pouze dva z nich se věnují jiné volnočasové aktivitě (gastronomický kroužek a hra na piano). Jedenáct z nich nenavštěvuje ani žádnou nespportovní aktivitu.

4.5.7 Zhodnocení všech žáků

Na všech pěti základních školách v Havlíčkově Brodě jsme vybrali celkem 807 dotazníků.

Graf 21: Přehled aktivit všech dotazovaných žáků dohromady

Zdroj: vlastní zpracování

Na našem posledním, řekli bychom i nejdůležitějším, grafu si můžeme shrnout všechny zjištěné informace a porovnat tak všechny žáky dohromady. Ač to vypadalo, že žáci 2. stupňů netráví svůj volný čas příliš aktivně, celkový graf nám je důkazem, že tomu úplně tak není. Z celkového počtu 807 dotazovaných žáků graf ukazuje, že nadpoloviční většina z nich tráví svůj volný čas sportovní aktivitou. Konkrétně je to 498 dětí, co se věnuje sportovní aktivitě. Buď díky školnímu sportovnímu vyžití, mimoškolnímu sportovnímu vyžití nebo dokonce, tedy ve většině případů, spojením těchto dvou variant dohromady. 309 dětí ze všech základních škol se nevěnuje žádným sportovním aktivitám a svůj volný čas tráví v různých kroužcích keramiky, hry na hudební nástroj, malování či kroužkem vaření a najdou se i tací, kteří nenavštěvují žádný kroužek a nemají žádného koníčka, kterému by se pravidelně věnovali. I tak můžeme říci, že více dětí sportuje, a to je kladné zjištění naší práce. Přesto by se mělo zapracovat na základních školách - na větší podpoře pro aktivnější trávení volného času u dětí 2. stupňů, aby se procento sportujících dětí v budoucnu ještě zvýšilo.

4.5.8 Celkové zhodnocení průzkumu a doporučení

Ze získaných informací můžeme porovnat aktuální volnočasové vyžití žáků 2. stupňů základních škol pro školní rok 2014/2015. Tyto informace nám poskytly podklady k tomu, abychom mohli zhodnotit, jaké možnosti základní školy v současné době mají, co dětem nabízí, a zda děti tyto možnosti vůbec využívají, případně jestli využívají i další nabídky poskytované jinými organizacemi. Díky dotazníkovému průzkumu, informacím od zástupců jednotlivých škol a osobním zkušenostem, můžeme porovnat nabídky sportovního vyžití jednotlivých základních škol napříč Havlíčkovým Brodem a navrhnout zlepšení, pokud to bude potřeba.

Podíváme-li se na informace od zástupců 2. stupňů na místních základních školách, tak zjistíme, že nabídka sportovního vyžití pro žáky druhých stupňů na tom není moc dobře. Je to hlavně z toho důvodu, že tři základní školy nabízejí žákům druhých stupňů pouze jeden kroužek mimo povinnou školní docházku, a to vždy sport florbal. Děvčatům není nabízen na těchto základních školách skoro žádný sport. Je sice pravdou, že chlapců je průměrně na těchto školách více než dívek, ale to neznamená, že jim školy nemohou dát možnost výběru. Třeba by i z menšího počtu děvčat bylo dostatek zájemkyň o nějaký kroužek.

Výjimkou jsou dvě základní školy v Havlíčkově Brodě - ZŠ Štáflova a ZŠ V Sadech, které žáky ve sportu podporují o dost více. Jak již bylo zmíněno, základní škola Štáflova podporuje sporty jako je hokej, softbal a zápas i během povinné tělesné výchovy, proto mají chlapci značnou podporu rozvíjet se ve svých disciplínách několikrát týdně, někdy i dokonce vícekrát za den už od svého raného věku, a mohou se tak neustále zdokonalovat. Je u nich tedy i větší pravděpodobnost, že se s daným sportem mohou dostat někam na vyšší úroveň. Opět ale musíme poukázat na to, že i tato základní škola podporuje ve vyšší míře chlapce než děvčata. Ta mají možnost realizovat se pouze v jedné sportovním odvětví, a to moderní gymnastice. Základní škola V Sadech je na tom podobně, kdy je sportovní nabídka zaměřena také spíše na chlapce. Podporován je již zmíněný fotbal. V další nabídce sportovního vyžití na škole je to florbal, tak jako na ostatních školách. Navíc je tu pouze kroužek plavání, který taktéž využívají více chlapci než děvčata. Pro děvčata je tak pouze kroužek aerobiku.

Určitě bychom tedy základním školám doporučili, aby se v nadcházejícím školním roce zkusili zaměřit i na nabídku dívčích sportů (aerobik nebo tanec) nebo alespoň na sporty, které jsou vhodné jak pro dívky, tak i pro chlapce, například volejbal, již zmíněné plavání nebo kroužek atletiky. Určitě by se postupem času i děvčata zapojila do aktivnějšího trávení svého volného času.

Co se týče sportovního vyžití mimo školu, tomu se děti věnují poměrně dost. Přesto bych majitelům těchto klubů či sdružení doporučila, aby dětem a jejich rodičům nabídku těchto sportů více propagovali, případně jim zmínili od kolika let je možné daný sport dělat, že se děti mohou zapojit i jako starší, či že dělají ukázkové hodiny a mnoho dalších informací.

4.6 Návrh na zlepšení zapojení žáků 2. stupně do sportovních aktivit

Ke zlepšení zapojení žáků 2. stupně do sportovních aktivit na základních školách by měla pomoci širší nabídka kroužků ze strany škol. Školy by měly více využívat svých sportovních zázemí (nově zrekonstruovaná hřiště, horolezecká stěna v areálu školy či další), a také zkušeností a zájmu svých pedagogů. Řada vyučujících tělesné výchovy, ale i jiných předmětů, má spoustu osobních zkušeností s nějakým druhem sportu jinak než pouze rekreačně. Dokonce se jim věnují ve volném čase, případně absolvují různé kurzy, aby je mohli vést či trénovat. Určitě by se tedy našel dostatek „nadšenců“, kteří by sportování dětí podpořili například vedením právě nějakého ze sportovních kroužků.

Zvážit by se měly kroužky i napříč více základními školami. Školy by se mohly domluvit na spolupráci. Všem jde přeci jen o jedno, aby byly děti vedené k aktivnímu životnímu stylu. Pokud tedy mají na ZŠ Štáflova dobré zázemí a pedagogy věnující se gymnastice, mohl by zde být pro žákyně druhého stupně kroužek gymnastiky, který by mohly navštěvovat děvčata i z jiných základních škol. To samé platí například o výhodě v podobě horolezecké stěny na ZŠ Wolkerova. Pro děti to pak bude určitě zajímavější - budou moci chodit jak se svými vrstevníky, tak to pro ně bude i finančně méně náročné, než kdyby chodily samostatně na placenou hodinu.

Co se týče mimoškolního sportovního vyžití, to se dá podpořit především větší informovaností dětí i rodičů. V dnešní době existuje řada sportů, o kterých rodiče ani děti neví, že se dají v Havlíčkově Brodě provozovat. Mohou si také myslet, že se sportem se musí začínat pouze v útlém věku (záleží však, na jaké úrovni se danému sportu chtějí děti věnovat) či že je provozování daného sportu velmi nákladné. Ne vždy je to pravda. Například v aerobiku jsou pro stejné věkové kategorie různé výkonnostní třídy, proto děti, které se věnují aerobiku naplno již několik let jsou v té nejvyšší, ale ty, které teprve začaly a už chtějí závodit, začínají v té nejnižší. V těchto nižších třídách na ně nejsou kladeny takové nároky, což může některým závodníkům vyhovovat, ale někoho zase motivovat k tomu, aby se svou pílí a tréninkem posunul o úroveň výše. Některé z dětí chtějí dokonce dělat sporty jen rekreačně, tedy bez jakýchkoli závodů. Kluby tuto možnost někdy nabízí, ale je to spíše výjimečně.

Na zvaženu je i spojení se aktivních dětí s mladými sportovci v Havlíčkově Brodě, kteří tvoří různé zájmové spolky. Děti na druhém stupni jsou již natolik šikovné a vyspělé, že se mohou i sami aktivně podílet na přípravě různých sportovních akcí, sportovních dnů či jiných aktivit. Samozřejmě pod dohledem dospělých. Důležitá je totiž jejich chuť a zapojení, které je osloví více, než kdyby byly pouhými účastníky.

5 Závěr

Cílem naší bakalářské práce bylo zmapovat sportovní vyžití žáků 2. stupňů základních škol v Havlíčkově Brodě. Díky tomu, že se v tomto městě nachází 5 základních škol, tedy přes 900 žáků na 2. stupních, nebylo to úplně jednoduché, ale především díky dotazníkovému průzkumu se to podařilo. Dotazníkové šetření nám navíc doplnily informace od zástupců škol a osobní zkušenosti.

Abychom však mohli tyto získané informace jak ze škol, tak od jejich žáků zpracovat, museli jsme se nejdříve zorientovat v tématu pomocí odborné literatury. Zajímalo nás jednak základní školství obecně, tělesná výchova, tak i volný čas. Klíčové pro celkové zpracování byly i informace o samotném městě Havlíčkův Brod. Každé město je jinak velké, a nabízí jiné možnosti sportovních aktivit.

Jak již bylo zmíněno, dotazníkový průzkum byl důležitým pilířem této práce. Díky němu jsme zjistili, kolik dětí se v Havlíčkově Brodě věnuje sportu buď v rámci své základní školy, nebo mimo ni. V dotazníku samozřejmě nechybí i údaje o nesportovních mimoškolních aktivitách či o dětech, které se ve svém volném čase nevěnují ničemu. Tato cílová skupina pro nás bude do budoucna důležitou, protože právě u těchto dětí chceme zájem o sport vzbudit nebo podpořit. Protože šlo opravdu o velké množství žáků, kteří se průzkumu účastnili, bylo vhodně zvoleno grafické znázornění, které jsme v práci použili, a které ukazuje výsledky přehledněji a jasněji.

Výsledkem naší bakalářské práce jsou zjištění, respektive doporučení, která navrhneme školám i sportovním organizacím v Havlíčkově Brodě. Na jejich základě by se snad měl zájem žáků o sport zlepšit a děti celkově ve sportování více podpořit. Vzhledem k osobnímu zájmu se tomuto tématu budeme i nadále věnovat, protože budování zdravého životního stylu a sportování v dětském věku považujeme za velmi důležité návyky.

Referenční seznam literatury

- Dovalil, J. (2008). *Lexikon sportovního tréninku*. Praha: Karolinum.
- Grexa, J., & Strachová, M. (2011). *Dějiny sportu. Přehled světových a českých dějin tělesné výchovy a sportu*. Brno: Masarykova univerzita Brno.
- Hájek, B., Hofbauer, B. & Pávková, J. (2008). *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál, s. r. o.
- Hofbauer, B. (2004). *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, s.r.o.
- Kasper, Z., & Kasperová D. (2008). *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada Publishing.
- Kössl, J., Štumbauer, J., & Waic, M. (2004). *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: Karolinum.
- Králíková, M., Nečesaný, J., & Spěváček, V. (1977). *Nástin vývoje všeobecného vzdělání v českých zemích*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n.p.
- Nocar, P. (2008). *Havlíčkův Brod. Ohlédnutí za minulostí našeho města*. Havlíčkův Brod.
- Pávková, J., Hájek, B., Hofbauer, B., Hrdličková, V. & Pavlíková, A. (2002). *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. Praha: Portál, s. r. o.
- Perič, T. (2004). *Sportovní příprava dětí*. Praha: Grada Publishing.
- Štumbauer, J. (1989). *Základy vědecké práce v tělesné kultuře*. České Budějovice.
- Vilímová, V. (2009). *Didaktika tělesné výchovy*. Brno: Masarykova univerzita Brno.
- Walterová, E. a kol. (2011). *Dva světy základní školy?* Praha: Karolinum.

Internetové zdroje

Havlíčkův Brod. Městské informační centrum. *Základní údaje o městě: MIC Havlíčkův Brod* [online]. 2015 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: http://mic.muhb.cz/dp/id_ktg=27483&p1=57746V

Historie Slovanu. FC Slovan Havlíčkův Brod [online]. 2015 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://fcslovanhb.cz/statictext/detail/id/3>

Informace o škole. *Informace o škole - O škole - ZŠ V Sadech, Havlíčkův Brod* [online]. 2015 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.zssady.cz/informace-o-skole/>

Koncepční dokumenty. *Koncepční dokumenty, MŠMT ČR* [online]. 2015 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/koncepcni-dokumenty>

Statistická ročenka školství. *Statistická ročenka školství - výkonové ukazatele* [online]. 2015 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Školní družiny. *Školní družiny, MŠMT ČR* [online]. 2015 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/skolni-druziny>

Školní sportoviště. *Školní sportoviště - ZŠ a MŠ Wolkerova* [online]. 2015 [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <http://www.zswolkerova.cz/fotogalerie/skolni-sportoviste.html>

Zákon č. 49/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., MŠMT ČR. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2015 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/zakon-c-49-2009-sb-kterym-se-meni-zakon-c-561-2004-sb>

Seznam obrázků

Obrázek 1: Dětské hřiště Žižkov II.....	28
Obrázek 2: Hřiště při ZŠ Wolkerova	29
Obrázek 3: Atrakce pro dospělé a seniory na hřištích	29
Obrázek 4 a Obrázek 5: Veřejné sportoviště Plovárenská.....	30
Obrázek 6: Základní škola V Sadech.....	31

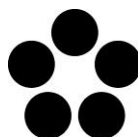

Seznam grafů

Graf 1: Přehled aktivit žáků šesté třídy	42
Graf 2: Přehled aktivit žáků sedmých tříd	43
Graf 3: Přehled aktivit žáků osmých tříd	43
Graf 4: Přehled aktivit žáků devátých tříd	44
Graf 5: Přehled aktivit žáků šestých tříd	45
Graf 6: Přehled aktivit žáků sedmých tříd	46
Graf 7: Přehled aktivit žáků osmých tříd	46
Graf 8: Přehled aktivit žáků devátých tříd	47
Graf 9: Přehled aktivit žáků šestých tříd	48
Graf 10: Přehled aktivit žáků sedmých tříd	49
Graf 11: Přehled aktivit žáků osmých tříd	49
Graf 12: Přehled aktivit žáků devátých tříd	50
Graf 13: Přehled aktivit žáků šestých tříd	51
Graf 14: Přehled aktivit žáků sedmých tříd	52
Graf 15: Přehled aktivit žáků osmých tříd	52
Graf 16: Přehled aktivit žáků devátých tříd	53
Graf 17: Přehled aktivit žáků šestých tříd	54
Graf 18: Přehled aktivit žáků sedmé třídy	54
Graf 19: Přehled aktivit žáků osmých tříd	55
Graf 20: Přehled aktivit žáků devátých tříd	56
Graf 21: Přehled aktivit všech dotazovaných žáků dohromady	56

Seznam příloh

Příloha číslo 1: Dotazník

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Vážení žáci,

jmenuji se **Božena Čapková**, jsem studentkou 3. ročníku bakalářského studijního programu Tělesná výchova a sport na Pedagogické fakultě na JČU. Chtěla bych Vás tímto požádat o vyplnění mého dotazníku, který bude sloužit k vypracování mé bakalářské práce. **Dotazník je zcela anonymní.**

Při vyplňování dotazníku, prosím, označte křížkem Vámi zvolenou odpověď nebo ji doplňte na vyznačená místa.

Za spolupráci a vyplnění dotazníku předem děkuji.

1. Pohlaví:

☐	Chlapec	☐	Dívka

2. Jakou třídu navštěvuješ:

☐	6. třída	☐	7. třída	☐	8. třída	☐	9. třída

3. Jakou základní školu v Havlíčkově Brodě navštěvuješ?

☐	ZŠ Štáflova	☐	ZŠ V Sadech	☐	ZŠ Nuselská	☐	ZŠ Konečná	☐	ZŠ Wolkerova

4. Chodíš na nějaký SPORTOVNÍ kroužek/ky, který ti nabízí tvá základní škola?

☐	Ano	☐	Ne

5. Pokud ano, tak na který/é? Pokud ne, přejdi na otázku číslo sedm.

.....

6. Kolikrát týdně?

☐	1krát	☐	2krát	☐	3krát	☐	4krát	☐	5 a vícekrát

7. Děláš nějaký SPORT/Y REKREAČNĚ ČI ZÁVODNĚ po škole? Např. pod nějakým sportovním klubem

☐	Ano	☐	Ne

8. Pokud ano, tak který/é sport a pod jakým klubem/kluby? Pokud ne, přejdi na otázku číslo deset.

.....

9. Kolikrát týdně máš tréninky?

☐	1krát	☐	2krát	☐	3krát	☐	4krát	☐	5 a vícekrát

10. Děláš nějakou NESPORTOVNÍ aktivitu po škole? (např. kroužek keramiky, hra na hudební nástroj, počítače atd.)

☐	Ano	☐	Ne

11. Pokud ano, tak jaká aktivita/y to je/jsou? Pokud ne, tak nevyplňuj.

.....